

Πάντα τὰ ἔθνη

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΕΤΟΣ ΛΖ' ΤΕΥΧΟΣ 148
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2018

ΕΛΠΙΔΑ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΗ ΣΙΕΡΑ ΛΕΟΝΕ

Τό μεσημέρι τοῦ Σαββάτου 10 Νοεμβρίου, ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καί πάσης Ἀφρικῆς κ. Θεόδωρος Β΄, ὁ ὁποῖος πραγματοποίησε πεντήμερη ποιμαντική ἐπίσκεψη στή Σιέρα Λεόνε, κατέθεσε τόν θεμέλιο λίθο γιά τήν ἀνέγερση δημοτικοῦ σχολείου στήν παραγκούπολη τοῦ Κρου Μπέυ. Τό σχολεῖο θά λειτουργεῖ μέ εὐθύνη τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας.

Στήν παραγκούπολη τοῦ Κρου Μπέυ κατοικοῦν 27 χιλιάδες ἄνθρωποι ἐκ τῶν ὁποίων 7 χιλιάδες εἶναι παιδιά, πού ζοῦν πραγματικά σέ συνθῆκες ἐξαθλίωσης. Τά παιδιά ῥόγω μῆ ἐμβολιασμοῦ, πεθαίνουν πρὶν γιορτάσουν τά 5α τους γενέθλια. Γιά τήν ἐκπαίδευση αὐτῶν τῶν παιδιῶν μέχρι σήμερα ὑπῆρχε ἓνα ὑποτυπῶδες σχολεῖο δύο τάξεων. Ἀξίζει νά σημειωθεῖ ὅτι στίς καταρρακτώδεις βροχοπτώσεις τοῦ περασμένου χειμῶνα ὁ καταυλισμός θρήνησε 300 νεκρούς, ἐνῶ περισσότεροι ἀπό 3 χιλιάδες ἄνθρωποι ἀναγκάστηκαν νά ἐγκαταλείψουν τίς ἐστίες τους.

Ὁ θεμέλιος λίθος κατατέθηκε μέ τήν παρουσία τῆς Δημάρχου τῆς πόλης κυρίας Yvonne Aki Sawyerr, τοπικῶν ἀρχῶν καί πολλῶν κατοίκων τῆς. Ὁ Μακαριώτατος βαθιᾶ συγκινημένος εὐχαρίστησε τοὺς μαθητές τοῦ 1ου Γυμνασίου Χαλανδρίου, οἱ ὁποῖοι θά συμβάλουν καθοριστικά στήν ἀνέγερση τοῦ νέου σχολείου, πού θά ἀναβαθμίσει τήν ποιότητα ἐκπαίδευσης τῶν παιδιῶν τοῦ καταυλισμοῦ. Ὁ ἐκπρόσωπος τῆς Κοινότητος τῶν κατοίκων τοῦ Κρου Μπέυ, εὐχαρίστησε τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία γιά τό θεάρεστο ἔργο πού ἀνέλαβε νά ὑλοποιήσει στόν κα-

ταυλισμό τους, ἐνῶ ὑπενθύμισε πῶς εἶναι καί ὁ ἴδιος ἓνα ἀπό τά χιλιάδες παιδιά πού μεγάλωσαν στόν καταυλισμό στερούμενος τήν βασική ἐκπαίδευση καί πῶς σήμερα γιά πρώτη φορά στήν ζωὴ του θά κοιμηθεῖ ἥσυχος καί χαρούμενος.

Νωρίτερα, ὁ Πατριάρχης ἔγινε θερμὰ δεκτὸς ἀπὸ τήν νεοεκλεγείσα Δήμαρχο κυρία Yvonne Aki Sawyerr στό Δημαρχεῖο τῆς πόλης, πού κατά τή διάρκεια τῶν σκληρῶν χρόνων τῆς δουλείας, οἱ διακινητές τῶν σκλάβων τό χρησιμοποιοῦσαν ὡς ἄνθρωπο φύλαξης τῶν σκλάβων πρὶν τοὺς φορτώ-

σουν στά καράβια μέ προορισμό τήν Βραζιλία. Ἡ πρωτεύουσα τῆς Σιέρα Λεόνε εἶναι ἡ πόλη πού δέχτηκε τοὺς πρώτους ἐλεύθερους σκλάβους πού ἐπέστρεψαν στήν Ἀφρική καί γι' αὐτό ὀνομάστηκε Φρίταουν, δηλαδή Ἐλευθερούπολις.

Ἡ κυρία Δήμαρχος συγκινημένη γιά τήν παρουσία τοῦ Πατριάρχου στήν πόλη τῆς, τοῦ πρόσφερε «τό κλειδί τῆς πόλης» καί τόν εὐχαρίστησε γιά τό ἐνδιαφέρον τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας νά στη-

ρίξει τοὺς πονεμένους κατοίκους τῆς Φρίταουν, ἰδιαίτερα τά μικρά παιδιά. Ὁ Πατριάρχης στήν ἀντιφώνησή του εὐχαρίστησε τήν κυρία Δήμαρχο γιά τήν ὑποδοχή καί τήν διαβεβαίωσε ὅτι τό Πατριαρχεῖο θά εἶναι πάντα παρόν σέ ὅλες τίς προσπάθειές τῆς γιά ἀναβάθμιση τῆς ποιότητας ζωῆς τῶν κατοίκων, ὅχι μόνο τῆς πρωτεύουσας ἀλλὰ ὅλης τῆς χώρας.

Ἀπό τό Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας

Ὁ Ἅγιος Γέροντας Ἀμφιλόχιος Μακροῦς Πρόδρομος τῆς Ὁρθόδοξης ἱεραποστολικῆς ἀφύπνισης

ΜΕΡΟΣ Β΄

γ) Ὁ ἱεραποστολικός σχεδιασμός καί ἡ ἐπικοινωνία του μέ ἱεραποστόλους καί νεοφώτιστους.

Τό ὄραμα τοῦ ὁσίου Γέροντα Ἀμφιλοχίου δέν περιλάμβανε μόνο τήν ἱεραποστολική δράση ἐντός τῶν συνόρων. Ἐάν καί ὁ ἴδιος ἐξῆλθε σέ μία ἐποχή πού δέν εἶχε ἀκόμη ξεκινήσει ἡ ἐξωτερική ἱεραποστολή (ὁ Γέροντας πρόλαβε καί εἶδε τοὺς πρώτους ἱεραποστολικούς καρπούς λίγο πρὶν τήν κοίμησή του), μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ γνώριζε ὅτι πλησιάζει ἡ ἀφύπνιση τῆς ἐν Χριστῷ μαρτυρίας στά ἔθνη. Γι' αὐτό προσπαθοῦσε νά λειτουργήσει προδρομικά, προετοιμάζοντας τήν ἀναβίωση τῆς Ὁρθόδοξης μαρτυρίας ἢ τοῦ «ἀγίου ξεσηκώματος» (σ. 226), ὅπως τό ὄνομαζε. Τά «γεγυμνασμένα αἰσθητήρια» (Ἐβρ. 5,14) τοῦ τόν «πληροφοροῦσαν» ὅτι οἱ ὑπάρχουν πολλοί ἄνθρωποι στόν κόσμον πού ἀναζητοῦν τόν Θεό καί μόνοι τους δέν μποροῦν νά τόν γνωρίσουν. Αὐτή εἶναι καί ἡ ἀποστολή τῶν χριστιανῶν, ὡς συνεργῶν τοῦ Θεοῦ, ἡ μαρτυρία τῆς ἀγάπης Του στήν Οἰκουμένη. Μέ ποιμαντική ἐγνοια καί ὑπαρξιακή ἀγωνία ἐγγραφει: «Ἀπό παντοῦ ἀκούονται φωναί καί ζητοῦν βοήθεια. Ἡ Ἀφρική, ἡ Εὐρώπη, ἡ Ἀσία, ἡ Ἀμερική. Ἐάν εἶναι εὐλόγημενον τό ὄνομα τοῦ Κυρίου πού θά μᾶς ἀξιῶσθαι ὅλους αὐτούς πού ἀκούομεν μέ τά αὐτιά τῆς ψυχῆς»¹⁵ (σ. 221).

Οἱ πρώτες προσπάθειές του γιά τήν ἱεραποστολική ἀφύπνιση ἀπευθύνονταν στοὺς Ὁρθοδόξους πού ζοῦσαν στό ἐξωτερικό. Σέ ἐπιστολή του πρὸς τόν μακαριστό Γέροντα ἀρχιμανδρίτη Εὐσέβιο Βίττη, ὁ ὁποῖος διακονοῦσε τότε στή Σουηδία, ἀναφέρεται στή σπουδαιότητα τῆς παρουσίας Ὁρθοδόξων κληρικῶν σέ χώρες μὴ Ὁρθόδοξες. «Δέν ἔπαυσα νά σκέπτομαι ὅτι εἴσθε μία ζωντανή ὁμολογία τῆς Ἐκκλησίας μας στόν ξένο αὐτό τόπον πού ἀγωνίζεσθε μέ αὐταπάρνηση, καί νά παρακαλῶ τόν Κύριόν μας νά σᾶς ἐνδυναμώσῃ» (σ. 209). Μέ αὐτόν τόν τρόπο, ὅχι

μόνο ὑπογραμμίζει τή σπουδαιότητα τῆς Ὁρθόδοξης μαρτυρίας ἀλλὰ ἐμπυκνώνει τόν τότε νεαρό κληρικό π. Εὐσέβιο Βίττη νά συνεχίσει μέ κάθε κόστος τή μαρτυρία του. Οἱ προτροπές του αὐτές δέν ἀναφέρονται στοὺς κληρικούς ἀλλὰ περιλαμβάνουν καί τοὺς λαϊκοὺς. Σέ ἐπιστολή του πρὸς τόν καθηγητή Leo Zanter, τοῦ Ἰνστιτούτου Θεολογίας τοῦ Ἁγίου Σεργίου στό Παρίσι, ἐκφράζει τή μέγιστη χαρά του γιά τή δημιουργία νέων Ὁρθόδοξων Κοινοτήτων στήν Γαλλία. Χαρακτηριστικά σημειώνει: «ὅλη αὐτήν ἡ κίνηση ἐν τῇ δύσει διὰ τήν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν μας εἶναι μηνύματα ἀνοίξεως καί χαρραυγῆς μίας καλύτερας ἡμέρας διὰ τοὺς πιστοὺς χριστιανούς» (σ. 210). Στή συνέχεια τῆς ἐπιστολῆς προτρέπει τόν παραλήπτη νά συνεχίσει τή μαρτυρία του μέσα ἀπὸ τό ἀκαδημαϊκὸ ἔργο του.

15. Στήν ἴδια ἐπιστολή, ἀναφέρει ὅτι ἡ μαρτυρία ὀφείλει νά ξεκινήσει ἀπὸ τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐκεῖ πού ἤκμασε ὁ

Χριστιανισμός καί εἶναι ἡ πατρίδα τῶν Μεγάλων Πατέρων καί ἱεραρχῶν (σ. 221).

Ἐξάλλου, ὅταν ξεκίνησαν οἱ πρώτες ιεραποστολικές προσπάθειες κατά τή δεκαετία τοῦ '60, ὁ Γέροντας Ἀμφιλόχιος ἦρθε σέ ἐπικοινωνία μέ τούς πρώτους Ἑλληνας Ὀρθόδοξους ιεραποστόλους· φρόντιζε νά ἐνημερώνεται γιά τήν πορεία τοῦ ἔργου τους καί μέ τή χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τούς συμβούλευε. Ἐπίσης, συνεργαζόταν μέσω ἀλληλογραφίας μέ Ἐπισκόπους καί κληρικούς σέ θέματα ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς. Χαρακτηριστικό δείγμα μιᾶς τέτοιας ἐπικοινωνίας εἶναι ἡ ἀλληλογραφία του μέ τόν τότε Ἀρχιεπίσκοπο Αὐστραλίας καί Ν. Ζηλανδίας Ἰεζεκιήλ (σ. 278).

Ὅμως, ὁ ἅγιος Ἀμφιλόχιος παρότρυνε πολλούς νέους ἀλλά καί μεγαλύτερους σέ ἡλικία ἀνθρώπους νά διακονήσουν σέ κῶρες καί ἡπείρους μὴ χριστιανικές. Αὐτοί τίς ἐπόμενες δεκαετίες θά διαδραματίσουν πρωταγωνιστικό ρόλο στή διάδοση τοῦ Εὐαγγελίου. Εἰδικότερα, ὅταν ὁ πατέρας Χρυσόστομος Παπασαραντόπουλος τόν ἐπισκέφτηκε στήν Πάτμο τό 1959, ὁ Γέροντας τόν συμβούλευσε νά μεταβεῖ ὡς ιεραπόστολος στήν Οὐγκάντα¹⁶. Τόν Ἰούνιο τοῦ 1960, ὁ πατέρας Χρυσόστομος ἔφθασε στήν Καμπάλα τῆς Οὐγκάντα καί ἔγινε ὁ πρῶτος Ἑλληνας ιεραπόστολος τῆς Ἀφρικῆς. Τά ἐπόμενα χρόνια ἴδρυσε ιεραποστολικούς σταθμούς στήν Κένυα, τήν Τανζανία καί τό Κογκό.

Ἐπίσης, ὁ πρωτεργάτης τῆς ἀναζωπύρωσης τοῦ ἐνδιαφέροντος γιά τήν Ὀρθόδοξη μαρτυρία στά ἔθνη, νῦν Ἀρχιεπίσκοπος Ἀλβανίας Ἀναστάσιος, πρὶν ξεκινήσει τό ἱεραποστολικό του ἔργο στήν Ἀφρική, εἶχε συναντηθεῖ μέ τόν ἅγιο πατέρα Ἀμφιλόχιο τά Χριστούγεννα τοῦ 1962 στήν Πάτμο¹⁷. Ὁ Γέροντας βοήθησε τόν τότε διάκονο Ἀναστάσιο Γιαννουλάτο νά προβληματιστεῖ γόνιμα γιά τό θέμα τῆς

ἐν Χριστῷ μαρτυρίας στά ἔθνη. Ἐκεῖ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀναστάσιος ἔλαβε τήν ἀπόφαση νά πραγματοποιήσει τό ἱεραποστολικό του ὄραμα, ξεκινώντας τό ἐπόμενο ἔτος τή διακονία του στήν Ἀνατολική Ἀφρική. Τό ὄραμα αὐτό τό ὑπηρετεῖ ἀδιάκοπα ἐδῶ καί ἐξήντα χρόνια, μέ τή διακονική προσφορά καί τήν ἐν Χριστῷ μαρτυρία του στήν Οἰκουμένη¹⁸.

Στήν ομάδα αὐτή τῶν νέων ἀνθρώπων πού ἐνθαρρύνθηκαν ἀπό τόν Γέροντα Ἀμφιλόχιο ἀνήκει καί ὁ πρῶν Μητροπολίτης Καλύμνου καί μετέπειτα Γάνου καί Χώρας Νεκτάριος (Χατζημιχάλης), ὁ ὁποῖος ἐργάστηκε ἱεραποστολικά στό Ζαῖρ. Ἐπίσης, ἡ γερόντισσα Γαβριηλία (Παπαγιάννη) ἔλαβε τήν εὐλογία γιά τήν ἱεραποστολή ἀπό τόν ἴδιο τόν Γέροντα. Γιά τή συνάντησή του μέ τή γερόντισσα ὁ πατέρας Ἀμφιλόχιος ἀνέφερε χαρακτηριστικά: «μία τέτοια ψυχὴ ἐπιζητοῦσα νά γνωρίσω γιά τήν Ἱεραποστολή»¹⁹. Ἐξάλλου, ἕνας σπουδαῖος σύγχρονος ιεραπόστολος ὑπῆρξε πνευματικό του τέκνο, ὁ νῦν Μητροπολίτης Γάνου καί Χώρας (πρῶν Μητροπολίτης Νέας Ζηλανδίας) Ἀμφιλόχιος (Τσοῦκος). Ὁ Μητροπολίτης Ἀμφιλόχιος (Τσοῦκος) ξεκίνησε τήν ἱεραποστολική του διακονία ἀπό τήν Κένυα καί τό Ζαῖρ τῆς Ἀφρικῆς. Τά τελευταῖα χρόνια διακόνησε ὡς Μητροπολίτης Νέας Ζηλανδίας μέ ἀξίολογο ἔργο. Στό ξεκίνημα τῆς ἱεραποστολικῆς διακονίας του ἐμπνεύσθηκε καί ἔλαβε τήν πνευματική καθοδήγηση ἀπό τόν Ἅγιο Γέροντα Ἀμφιλόχιο (Μακροῦ).

Ἡ μέριμνα καί ἡ προτροπή γιά ἱεραποστολική ἐργασία δέν περιλάμβανε μόνο κληρικούς καί λαϊκοί, πού ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων βαπτίστηκαν χριστιανοί. Ἡ φήμη τοῦ ἁγίου Ἀμφιλοχίου ὀδηγοῦσε καί νεοφώτιστους ἀπ' ὄλον τόν κόσμον νά τόν ἐπισκεφτοῦν στήν Πάτμο. Ὁ Γέροντας θεωροῦσε τέτοιες

16. Περισσότερα στοιχεῖα γιά τόν ἱεραποστολικό του βίο βλ. «Ὁ πρῶτος Ἑλληνας ιεραπόστολος τῆς Ἀφρικῆς μακαριστός π. Χρυσόστομος Παπασαραντόπουλος», ἀνακτῆθηκε στίς 6/7/2018 ἀπό http://ierapostolos.gr/news_article.php?ID=68.

17. Ἀναστασίου Ἀρχιεπισκόπου Τιράνων, Δυρραχίου καί πάσης Ἀλβανίας, *Ἡ ἀπαιτημένη ἐντολή Πορευθέντες... ἀπό τόν λήθαργο στήν ἀφύπνιση*, ἔκδ. Ἀποστολική Διακονία, Ἀθήνα 2013, σελ. 80.

18. Σχετικά μέ τόν βίο του, βλ. Ἀθ. Δελικωστόπουλου,

Ἀναστάσιος Ἀρχιεπίσκοπος Τιράνων καί πάσης Ἀλβανίας. Ὁ ποιμένας τοῦ στοχασμοῦ, τῆς δημιουργίας καί τῆς εἰρήνης, ἔκδ. Ἐπτάλοφος, Ἀθήνα 2005, σσ. 334. Ὡς σημεῖο ἑναρξης τῆς ἱεραποστολικῆς διακονίας στά ἔθνη τοῦ νῦν Ἀρχιεπισκόπου Ἀλβανίας Ἀναστασίου θεώρησα τό ἔτος 1958, διότι τότε κυκλοφόρησε τό περιοδικό *Πορευθέντες*.

19. Μοναχῆς Φιλοθέης, *Ἡ Γερόντισσα τῆς χαρᾶς. Μοναχὴ Γαβριηλία Παπαγιάννη*, ἔκδ. Ἐπιστροφή, Ναύπλιο 2018, σελ. 35.

συναντήσεις ως δῶρο Θεοῦ καί ταυτόχρονα ως ιεραποστολική μαρτυρία. Γι' αυτό διατηροῦσε μαζί τους ἐπικοινωνία μέσω ἀνταλληλαγῆς ἐπιστολῶν, ὅπως συνέβη μέ τόν Γάλλο νεοφώτιστο Jack Touraille καί τή σύζυγό του. Μάλιστα στίς ἐπιστολές ὁ ἅγιος Ἀμφιλόχιος ἀναφέρεται μέ ιδιαίτερη χαρά γιά τή γνωριμία τους καί ἐκφράζει τόν θαυμασμό του γιά τή ζωή αὐταπάρνησης πού βιώνουν.

Ὁ Γέροντας ἐπέδιωσε μέσα ἀπό τήν τακτική ἐπικοινωνία νά τους στερεώσῃ στήν πίστη καί ταυτόχρονα νά τους καταστήσῃ αὐθεντικούς μάρτυρες τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου στόν τόπο διαμονῆς τους. Σέ μία ἄλλη ἐπιστολή γράφει μέ χαρακτηριστικό τρόπο: «Δέν παύω νά εὐχῶμαι εἰς τόν Θεόν ν' ἀποτελήσῃτε τήν ζύμην τοῦ ὀρθόδοξου φυράματος στήν πατρίδα σας, ἀκολουθοῦντες τό παράδειγμα τῶν πρώτων χριστιανῶν». Μέ αὐτόν τόν τρόπο ἀκολουθεῖ τήν τακτική μεγάλων ιεραποστόλων. Ἡ ἐπιδίωξή του ἦταν οἱ νεοφώτιστοι νά γίνουν ιεραπόστολοι καί ἀπό δέκτες τοῦ Εὐαγγελικοῦ μηνύματος νά μεταβληθοῦν σέ πομπούς καί ἀναμεταδότες, δηλαδή σέ γνήσιους μαθητές καί γνήσιες μαθήτριες τοῦ Κυρίου.

Ὅστόσο, βαθείά του ἐπιθυμία ἦταν νά δημιουργηθοῦν οἱ κατάλληλες προϋποθέσεις, ὥστε ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ νά πέσῃ σέ γόνιμο ἔδαφος καί νά καρποφορήσῃ. Ἡ πρώτη του ἐνέργεια ἦταν ἡ σύνδεση τῶν παραδοσιακά Ὀρθοδόξων μέ τοὺς νεοφώτιστους τοῦ ἴδιου τόπου. Τό ἴδιο ἔπραττε καί γιά ὄσους ἀναζητοῦσαν τήν ἀλήθεια τῆς Ὀρθοδοξίας καί ἐπιθυμοῦσαν νά γίνουν κατηχούμενοι καί νά βαπτισθοῦν. Σέ μία ἐποχή πού δέν ὑπῆρχαν οἱ σύγχρονες τεχνολογικές δυνατότητες, ὁ ἅγιος Ἀμφιλόχιος πέτυχε καί δημιούργησε ἕνα δίκτυο ἐπικοινωνίας καί ἀλληλογνωριμίας πιστῶν ἢ καί προσηλύτων. Στόχος του ὑπῆρξε ἡ ἀπό κοινοῦ στερέωση στήν πίστη καί ἡ δημιουργία μικρῶν τοπικῶν ἐκκλησιαστικῶν κοινοτήτων. Ἔτσι θεωροῦσε ὅτι οἱ κοινότητες αὐτές θά ἀποτελέσουν πόλο ἔλξης γιά τοὺς ἑτερόδοξους/ἑτερόθρησκους γηγενεῖς.

Ὁ ζῆλος του γιά τόν Εὐαγγελισμό τῶν Ἐθνῶν ἦταν τόσο μεγάλος, ὥστε ὁ Θεός τόν ἀξίωσε πρὶν τήν κοίμησή του νά δεῖ τοὺς πρώτους ιεραποστολικούς καρπούς. Νεοφώτιστοι ἄνδρες καί γυναῖκες ἀπό τήν Ἀφρική καί τήν Ἀσία ἐπισκέπτονταν τήν Πάτμο καί ζητοῦσαν τήν πνευματική του καθοδήγηση. Στό μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Θεολόγου, ὅπως καί τοῦ Εὐαγγελισμοῦ στήν Πάτμο φιλοξενοῦνταν τακτικά Ὀρθόδοξοι νέοι καί νέες ἀπό χώρες τῆς Ἀνατολικῆς Ἀφρικής καί τῆς Ἀσίας (Κορέα), οἱ ὁποῖοι ἔρχονταν γιά νά σπουδάσουν στήν Ἑλλάδα (σ. 213). Ὁ Γέροντας σέ κάθε συνάντηση μαζί τους ἐνιωθε πάντα συγκινημένος καί θεωροῦσε ὅτι ἡ γνωριμία τους μέ τήν Ὀρθοδοξία ἀποτελεῖ ἀποκλειστικά δῶρο Θεοῦ (σ. 336).

δ) Ἡ μοναχό-ιεραποστολική ἰδεολογία τοῦ π. Ἀμφιλοχίου (πρβλ. καί τό ἄρθρο τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀναστασίου).

Στό ιεραποστολικό ὄραμα τοῦ ἁγίου Ἀμφιλοχίου πρωταγωνιστεῖ ὁ Μοναχισμός. Οἱ μοναχοί καί οἱ μοναχές θά ἀναλαμβάναν τόν ἐπανευαγγελισμό τῶν Ὀρθοδόξων ἀλλὰ καί τή μαρτυρία στους ἑτερόδοξους καί ἑτερόθρησκους. Τό ὄραμά του αὐτό τό ἀποκαλοῦσε «μοναχό-ιεραποστολική ἰδεολογία» (σ. 221) καί ἀγωνιζόταν ἔμπρακτα νά πραγματοποιηθεῖ. Ἡ δική του ἐργασία, ὅπως ἔγραφε, ἦταν νά σπείρῃ «τόν σπόρον τοῦ Μοναχισμοῦ καί τῆς Ἱεραποστολῆς» (σ. 224).

Βέβαια, ὁ ἅγιος Πατέρας θεωροῦσε ὅτι αὐτή ἡ ἀποστολή ἀναφέρεται στους μοναχοὺς/στίς μοναχές πού ἔχουν ἐπιτύχει μέσω τῆς ἄσκησης τή μακάρια ἀπάθεια²⁰, καί ἔτσι μποροῦν νά ἀποκτήσουν μιὰ ξεχωριστή ἀποστολή στόν κόσμο· νά εἶναι οἱ ἀξιωματικοί, ὅπως τοὺς ὀνομάζει, «στήν ἱεράν παράταξιν τοῦ Χριστοῦ». Αὐτοί θά κληθοῦν νά μαρτυρήσουν στά ἔθνη γιά τόν Χριστό, «τήν πραγματικήν ἐλευθερίαν τῆς ψυχῆς» (σ. 193). Σέ μία ἄλλη ἐπιστολή ἔγραφε ὅτι οἱ μοναχοί καί οἱ μοναχές εἶναι «οἱ ἀφερωμένοι [...] αὐτοί πού πρέπει νά κρατᾶνε καλὰ τό ἄλυσμα

20. Ἰωάννου τοῦ Σιναΐτου, Κλίμαξ, ἐκδ. Ἱ.Μ. Παρακλήτου, Ἀττική 1999, σελ. 368: «Ἀπαθής μέν οὖν κυρίως καί ὑπάρχει, καί γνωρίζεται, ὁ τήν σάρκα μέν ἄφθαρτον ποιήσας, τόν δέ νοῦν

τῆς κτίσεως ἀνυψώσας, τὰς δέ πάσας αἰσθήσεις τούτω ὑποτάξας· τῶ δέ προσώπῳ Κυρίου τήν ψυχὴν παραστήσας ὑπὲρ τήν ἑαυτοῦ ἰσχύν (τῆ δουλεία τήν) πρὸς αὐτόν ἀεὶ ἐπεκτεινόμενος».

τοῦ θεοῦ φωτός, διά νά φέγγωμεν μέσα στά σκοτάδια τῆς σημερινῆς παραστρατημένῃς ἐποχῆς καί νά δίδωμε φῶς σέ τόσους ἀλλοίους, πού τρέχουν κατά τοῦ κρηνοῦ τῆς ἀμαρτίας, τῆς καταστροφῆς καί τοῦ ἀφανισμοῦ» (σ. 196). Ὅμως, οἱ μοναχοί/μοναχές μέ τή ζωή τους προσφέρουν ἀπλόχερα τό παράδειγμα τῆς διαρκοῦς μετάνοιας. Ἡ ἔξοδος τους στόν κόσμο καί ἡ μαρτυρία τῆς ζωῆς τους ἀποβλέπει στή «μετάδοσιν ἢ ἀναζωπύρωσιν τῆς εἰς Χριστόν πίστεως» (σ. 203).

Ἡ πίστη στόν Χριστό θεμελιώνεται στήν ἔμπρακτεν ἀγάπην πρὸς τόν συνάνθρωπον. Αὐτή ἡ ἀγάπη εἶναι τό διαβατήριον γιά τή Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν (σ. 198). Ἐπομένως καί οἱ μοναχοί/μοναχές καλοῦνται νά καταστοῦν «πραγματικοί ἐργᾶται τοῦ Εὐαγγελίου Του» (σ. 197), καί νά προσφέρουν τήν ἀγάπην τους μέσα ἀπό ἔργα ἀλληλεγγύης. Σέ κάθε περίπτωση, ὅμως, ὅπως ρητά τονίζει, τά ἔργα ἀγάπης ὠφελοῦν καί τόν μοναχό καί τόν πλησίον, μόνο ὅταν συνοδεύονται μέ νοερά προσευχή (σ. 231).

Ὡστόσο, ἡ ἔξοδος τῶν μοναχῶν ὀφείλει νά ἀκολουθεῖ ὀρισμένες προϋποθέσεις. Ἐχει ὡς ἀφετηρία τήν κλήση τοῦ Θεοῦ, συνδέεται μέ τήν κλήση τοῦ ἀνθρώπου καί ἐδραίωνεται στό βίωμα τῆς ἀγάπης Του. «Πρῶτον πρέπει νά πυρακτώνονται οἱ ψυχές εἰς τό καμίνι τῆς κοινοβιακῆς ζωῆς καί ἔπειτα νά προχωροῦν εἰς τόν ἀναχωρητισμόν καί τότε πάλιν κατ' ἐντολήν τοῦ Πνευματικοῦ [...] Καί ὅταν εἰς τό στάδιον αὐτό ἀγωνισθῆ καί καθαρισθῆ ἡ ψυχὴ, τότε γίνεται, χωρὶς αὐτὴ νά τό καταλάβῃ, φῶς ὄχι μόνον εἰς τοὺς γύρω της, ἀλλὰ καί εἰς τοὺς μακρὰν εὕρισκομένους. Τότε ἡ ψυχὴ θά αισθανθῆ τήν φλόγα τῆς Ἱεραποστολῆς, ὅταν πρῶτα γευθῆ καί ἑξειλιθῆ ἀπὸ τὰ νάματα τῆς θεϊκῆς ἀγάπης. Κατά τήν ταπεινὴν μου γνώμην, οὐδέποτε ἐχωρίσθη ὁ γνήσιος ὀρθόδοξος μοναχισμὸς ἀπὸ τὴν Ἱεραποστολήν. Τό μαρτυρεῖ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία» (σ. 223).

Στὴ συνάφεια αὐτή, ὀφείλομε νά ἀναφέρουμε ὅτι ὁ π. Ἀμφιλόχιος τόνιζε τὴν ἀνάγκη τῆς ἐπιστημονικῆς κατάρτισης τῶν Ἱεραποστόλων μαζί μέ τὴν ἀπόκτηση πνευματικῶν ἐφοδίων. Ἀπαραίτητο προσὸν θεωροῦσε τὴν ἄρτια θεολογικὴ γνώση καί τὴν εὐρύτερη ἐπιστημονικὴ καλλιέργεια. Εἰδικότερα ἔγραφε: «Μέ αὐτὴν τὴν σκέψιν τῆς Ἱεραποστολῆς θά διαφω-

τισθῆ ὄχι μόνον ὁ ἐλληνικὸς λαὸς, ἀλλὰ καί ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος θά προεκταθῆ ἡ διαφώτισις [...] ὅτι ἡδη πολὺς λόγος γίνεται εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην καί Ἀμερικὴν. Σᾶς ἀναμένω μέ χαρὰ γιά νά ξεκουρασθῶ καί νά σᾶς δῶ εἰς τὰς ἐπάλλξεις τοῦ μοναχισμοῦ μέ τὰ σύγχρονα ὄπλα τῆς Θεολογίας, τῆς Κοινωνιολογίας καί τῆς Παιδαγωγικῆς» (σ. 226).

Ἐνα ἐπιπρόσθετο στοιχεῖο τοῦ πρώιμου Ἱεραποστολικοῦ τοῦ ἔργου εἶναι ἡ ἀναφορά στό Ἱεραποστολικὸ ἔργο ὄχι μόνο τῶν μοναχῶν ἀλλὰ καί τῶν μοναζουσῶν. Ὁ Γέροντας διαρκῶς τόνιζε ὅτι ἀπαιτεῖται νά «ἔχωμεν μοναχισμό μέ Ἱεραποστολή ὄχι μόνον ἀνδρῶν ἀλλὰ καί γυναικῶν». Στό σημεῖο αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο νά σημειωθεῖ παρενθετικά ὅτι ὁ π. Ἀμφιλόχιος ἀνέδειξε τὸν ρόλο τῶν γυναικῶν στή ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας σέ μία ἐποχὴ πού κάτι τέτοιο δέν ἦταν αὐτονόητο. Ἰδιαίτερα μάλιστα παρομοίαζε τίς μοναχές μέ τίς Μυροφόρες. Μέ ἀγιογραφικὴ ὀξυδέρκεια παρατηροῦσε, ὅτι ὁ Κύριος φανέρωσε τὴν Ἀνάστασή Του πρῶτα στίς Μυροφόρες, ἐνῶ σέ ἄλλο σημεῖο σημείωνε, ἀναφερόμενος σέ μοναχές: «Ὁ Χριστὸς πολὺ ἀνύψωσε τὴν γυναῖκα, γι' αὐτὸ σεῖς περισσότερο πρέπει θερμὰ νά τὸν ἀγαπᾶτε» (σ. 194).

Μάλιστα, θεωροῦσε ὅτι μία μορφή Ἱεραποστολικῆς διακονίας εἶναι ἡ φιλοξενία τῶν νεοφώτιστων στὰ μοναστήρια. Γι' αὐτὸ ἀλλήλωστε προέτρεπε τίς μοναχές τῆς Ἱ. Μ. Εὐαγγελισμοῦ Πάτμου νά φιλοξενοῦν νέες ἀπὸ τὴν Οὐγκάντα. Στό μοναστήρι θά ἔχουν τὴ δυνατότητα νά γνωρίσουν τὴν Ὀρθόδοξη παράδοση καί νά βιώσουν βαθειὰ τίς χριστιανικὲς ἀρετές, ὥστε νά τίς μεταλαμπαδεύσουν στόν τόπον τους.

Τό ὄραμα του καί ὁ σχεδιασμὸς τῆς πραγματοποίησής του εἶναι τόσο δυναμικά πού δέν περιορίζονται στόν ἐλληναϊκὸν χῶρον. Ὁ ὁσιος Γέροντας διορατικὰ ἀναφέρεται στή δημιουργία μοναστηριῶν στήν Ἀφρική καί ἀναδεικνύει καί πάλη τὴ μαρτυρία τῶν γηγενῶν μοναχῶν. Μέ ἀφορμὴ τῆς φιλοξενίας δύο κοριτσιῶν ἀπὸ τὴν Οὐγκάντα, ἀναφέρει στίς μοναχές τῆς Πάτμου: «Δέν ξέρετε ἀκόμη μήπως κανένα ἀπ' αὐτὰ τὰ παιδιά γίνῃ ἀφορμὴ γιά ὀρθόδοξο γυναικεῖο μοναστήρι στόν τόπον τους. Μπορεῖ γιά τό πτωχὸ μας κοινόβιο νά εἶναι κόπος ἡ διαμονὴ τους, ἐπειδὴ δέν ἔχουμε ἀκόμη ἀρκετὰ κελιά. Μά ἔτσι ἡ θυσία αὐτὴ ἀπὸ τό ὑστέρημα θά εἶναι δεκτὴ στόν Θεὸν καί εὐλο-

γημένν. Ἐγὼ περιμένω πολλὰ ἀπ' αὐτὰ τὰ παιδιά κι ἔτσι ὅπως εἶναι ἀγνά καί καλὰ. Ἐσεῖς θά ζήτε καί θά ἀκούετε γι' αὐτὰ» (σ. 214).

Τό σχέδιό του γιά τήν ἱεραποστολική δράση τῶν μοναχῶν εἶχε ὡς ἀφετηρία τό μοναστήρι τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Πάτμου, τό ὁποῖο ἀποκαλοῦσε «ὡς σχολεῖον ἀγάπης καί καταρτισμοῦ στελεχῶν διά τήν ἱεραποστολήν» (σ. 213). Προσδοκία τοῦ Γέροντα Ἀμφιλόχιου ἦταν τό νησί νά καταστῆ «ὁ μεγαλύτερος σταθμός τῆς ὀρθοδόξου ἱεραποστολῆς» ἢ ὅπως ἔγραφε σέ ἄλλο σημεῖο «πνευματικόν ἀεροδρόμιον» μέσω τῆς μαρτυρίας τῶν μοναχῶν (σ. 223-224).

δ) *Ἡ ὀλιστική διάσταση τῆς μαρτυρίας τοῦ π. Ἀμφιλοχίου.*

Ὁ ἅγιος Γέροντας Ἀμφιλόχιος μέ τόν ἔμπρακτο λόγo του καί τόν ἱεραποστολικό του ζῆλο ἐξέφρασε τήν ὀλιστική μορφή τῆς ἐν Χριστῷ μαρτυρίας. Ὁ θεολογικός αὐτός ὅρος χρησιμοποιεῖται τά τελευταῖα ἔτη στήν ἐπιστήμη τῆς Θεολογίας. Ἡ χρήση του περιγράφει τή χριστιανική μαρτυρία, ἡ ὁποία μέ ἀφετηρία τή Θεολογία ἐπεκτείνεται στους κοινωνικούς, πολιτιστικούς καί περιβαλλοντικούς ἀγῶνες. Στή συνέχεια, καταγράφουμε συνοπτικά τίς ποικίλες διαστάσεις τῆς διακονίας του, οἱ ὁποῖες συνθέτουν τό πολὺπλευρο ἔργο τῆς πρώιμης ἱεραποστολικῆς του προσφορᾶς.

Ἀρχικά ὁ Γέροντας τῆς Πάτμου Ἀμφιλόχιος μέ τή δράση του ἀπέναντι στους Ἰταλοὺς ἐξέφρασε ἕναν ιδιαίτερο τύπο τῆς Θεολογίας τῆς ἀπελευθέρωσης σέ ὀρθόδοξα πλαίσια καί, ὅπως καί ἄλλοι κληρικοί καί λαϊκοί, κράτησε «ψηλά τό εὐαγγελικό ιδεῶδες τῆς ἀπελευθέρωσης καί τῆς ρήξης μέ κάθε λογῆς ὑποτέλεια»²¹. Ὅταν ἡ ἰταλική διοίκηση ξεκίνησε τή βίαιη προπαγάνδα καί ἀπαγόρευσε τή διδασκαλία τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας στά Δωδεκάνησα, ὥστε οἱ Ἕλληνες νά ἀποκοποῦν ἀπό τήν παράδοσή τους καί τήν ταυτότητά τους, τότε ὁ ἅγιος Ἀμφιλόχιος ξεκίνησε

τήν ποικιλότητα ὑποστήριξη τοῦ ἐλληνορθόδοξου ποιμνίου. Ἔτσι κάλεσε τόν κληρο καί τόν λαό νά ἀντισταθοῦν καί νά μείνουν ἀκλόνητοι καί σταθεροί στήν πίστη τους. Συνεχῶς τόνιζε γραπτῶς καί προφορικῶς ὅτι «αἱ ἐλευθερίαι κερδίζονται μέ ἀγῶνας καί θυσίας»²² (σ. 57).

Ἐκείνη τήν περίοδο, βασική ἔγνοια τοῦ Γέροντα, ὡς ἡγουμένου στήν Ἱερά Μονή τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη Θεολόγου τῆς Πάτμου, ἦταν ὁ ἀγῶνας γιά τή διάσωση τοῦ ἐλληνορθόδοξου στοιχείου μέ τήν ταυτόχρονη ἐν Χριστῷ οἰκοδομή του. Ἔτσι φροντίζει γιά τή συντήρηση τῶν σχολείων, τήν ἰατρική περίθαλψη ὧν ἔχουν ἀνάγκη καί τήν ὑλική βοήθεια τῶν ἀπόρων τοῦ νησιοῦ. Ἡ Ἱ. Μ. τοῦ Εὐαγγελισμοῦ μετατράπηκε κυριολεκτικὰ σ' ἕνα «κρυφὸ σχολεῖο», ὅπου διδάσκονταν ἡ ἐλληνική γλώσσα παρά τήν ἀπαγόρευση τῶν Ἰταλῶν (σ. 325). Γιά τή δράση του αὐτή, διώχθηκε ἀπό τίς Ἰταλικές ἀρχές, μέ ἀντικανονικό τρόπο παύτηκε ἀπό ἡγουμένος καί ἐξορίστηκε ἀπό τὰ Δωδεκάνησα (σ. 68). Ὡστόσο, ὀφείλουμε νά παρατηρήσουμε ὅτι ἡ ἀντίστασή του ἦταν εἰρηνική, ἐνῶ διαλέγονταν μέ ἐπιχειρήματα μέ τοὺς Ἰταλοὺς κατακτητές μέ σκοπὸ νά τοὺς ὀδηγήσει στήν ἀληθινή πίστη ἀλλὰ καί τήν προστασία τῶν Ἑλλήνων, δίχως νά υπολογίζει τή ζωὴ του.

Μιά ἄλλη διάσταση τῆς μαρτυρίας του συνδέεται μέ τό φιλανθρωπικό ἔργο. Ὁ ἅγιος Ἀμφιλόχιος ὀργάνωσε στά Δωδεκάνησα ἕνα σπουδαῖο δίκτυο ἀλληλεγγύης. Ἡ προσφορὰ αὐτὴ πήγαζε καί μαρτυροῦσε τήν ἀγάπη πού βίωνε μέ τόν Τριαδικὸ Θεὸ καί σέ καμία περίπτωση δέν ἀποσκοποῦσε στήν ἐξαγορὰ τῆς πίστες τῶν ἐξαθλιωμένων. Ὅσοι καί ὅσες συμμετείχαν σέ αὐτό τό δίκτυο ἀλληλεγγύης ὀνομάζονταν ἀπὸ τόν Γέροντα «Χριστοφόροι», διότι μέσω τῆς διακονίας (πρόσ-)έφεραν τόν ἴδιο τόν Χριστὸ στους ἀνθρώπους πού εἶχαν ἀνάγκη (σ. 206).

21. Ἡ ἰδέα γιά αὐτὸ τόν χαρακτηρισμό, ὅπως καί ἡ φράση σέ εἰσαγωγικά, λήφθηκε ἀπὸ τό βιβλίo τοῦ Θαν. Παπαθανασίου, *Ἡ ρήξη μέ τό μηδέν. Σφηνάκια πολιτικῆς θεολογίας*, ἔκδ. Ἄρμος, Ἀθήνα 2015, σελ. 120. Στό βιβλίo αὐτὸ ἡ ἀναφορὰ γίνεται γιά τόν π. Γεώργιο Πυρουνάκη.

22. Στό σημεῖο αὐτὸ ὀφείλουμε νά ἀναφέρουμε ὅτι μέ διο-

ρατικό τρόπο ὁ ἅγιος γέροντας εἶχε τήν «πληροφορία» γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς Δωδεκανήσου καί τήν ἔνωσή της μέ τήν Ἑλλάδα. Σέ καμία περίπτωση τὰ λόγια του δέν ἦταν ψευδῆ ἢ ἀπλά τὸς πρὸς παρηγοριάς, διότι ἤδη τὰ Δωδεκάνησα συμπληρώναν ἐκείνη τήν περίοδο σχεδόν 600 ἔτη κατοχῆς ἀπὸ διάφορους κατακτητές.

Βέβαια, ὁ ὅσιος Ἀμφιλόχιος μαρτυροῦσε τὴν ἀγάπη πού βίωνε μέ τόν Τριαδικό Θεό, ὄχι μόνο στούς ἀνθρώπους, ἀλλὰ τὴν ἐξέφραζε καί στό φυσικό περιβάλλον, στά ἔμψυχα καί ἄψυχα δημιουργήματά Του. Ὁ ἅγιος Γέροντας πρωτοποριακά γιά τὰ δεδομένα τῆς ἐποχῆς ἔστρεψε τό ἐνδιαφέρον τῶν συνανθρώπων του πρὸς τὴν προστασία τοῦ περιβάλλοντος. Ὁ ἴδιος ἀγκάλιασε τὴ φύση καί «ἐπέδυσσε» ὀλοκληρωτικά στό περιβάλλον. Μέ γνώμονα τὴν ὀρθόδοξη θεολογική παράδοση, θεωροῦσε ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὡς συνεργός τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ ἔχει ὡς ἀποστολή νά ἐργάζεται καί νά προστατεύει ὀλάκερη τὴ φύση²³. Ἔτσι εἶχε ἓνα πρωτότυπο οἰκοτροφεῖο καί γύρω μαζεύονταν πολλὰ πουλιά πού εἶχε σχεδόν ἐξημερωμένα. Μέ καινοτόμο τρόπο, ἐπίσης, ζητοῦσε ἀπὸ τὰ πνευματικά του παιδιά ἀντί ἐπιτιμίου καί σέ ἔνδειξη μετάνοιας νά φυτεύουν δέντρα. Μάλιστα, συνήθιζε νά λέει: «Ὅποιος φυτεύει δέντρον φυτεύει ἐλπίδα, φυτεύει εἰρήνη, φυτεύει ἀγάπη καί ἔχει τίς εὐλογίες τοῦ Θεοῦ» (σ. 139). Ἔτσι φρόντισε στήν ἔρημο ἀπὸ δέντρα Πάτμο νά φυτέψει ἐλιές καί πεῦκα. Οἱ κάτοικοι ἀγνοοῦσαν τὴν ὀνομασία τῶν πεύκων καί τὰ ἀποκαλοῦσαν «ἀμφιλοχιακά» (σ. 54), διότι πρώτη φορά τὰ ἔφερε στό νησί ὁ ἅγιος Ἀμφιλόχιος.

Ἐπίλογος

Ὁ ἅγιος Γέροντας τῆς Πάτμου Ἀμφιλόχιος ἀποδέχτηκε τὰ χαρίσματά του πού δώρισε τό Ἅγιο Πνεῦμα καί μέ τὴν ἀσκασή του τὰ καλλιέργησε πρὸς δόξαν Θεοῦ, προσφέροντας ἀπλόχερα παρηγοριά στούς ἀνθρώπους καί φανερώνοντάς τους τὴν ὁδό καί τὸν τρόπο γιά τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρία. Οἱ ἔντονοι πνευματικοὶ ἀγῶνες του τὸν ἀνέδειξαν ὡς σύγχρονο οἰκουμενικό ἐργάτη καί ἐκφραστή τῆς ἀγάπης τοῦ Κυρίου. «Δία τῶν ἀρετῶν του κατέκτησε ἀμέριστον τὴν ἐκτίμησιν καί τὸν σεβασμόν τῆς πανορθόδοξου καί τῆς παγχριστιανικῆς συνειδήσεως καί ἀπέβη μία πεφωτισμένη προσωπικότης» (σ. 336). Ἀνάμεσα στίς πολλῆς ἀρετῆς του ἀνῆκουν ἡ ἀπλότητα, ἡ ἄκρα τα-

πείνωσι, ἡ ἀμνησικακία, ἡ ἀνιδιοτέλεια, τό ἐκκλησιαστικό ἦθος, ἡ αὐτοθυσιαστική διακονία καί ἡ ἀδιάλειπτη προσευχή. Ὅλες οἱ ἀρετῆς του πηγάζουν ἀπὸ τὴν ἀνιδιοτελεῖ ἀγάπη του πρὸς τὸν Θεό, τὸν ἄνθρωπο καί ὀλάκερη τὴν κτίση²⁴.

Ἡ διακονία του ἀποτελεῖ πρότυπο ἱεραποστολικῆς ἐργασίας, ἐνῶ ὁ ἴδιος συνέβαλε μέ τὸν δικό του τρόπο στήν προετοιμασία γιά τὴν ἐπανεναρξη τῆς Ὀρθόδοξης μαρτυρίας στά ἔθνη. Στό λόγο καί τό ἔργο τοῦ ἁγίου Ἀμφιλοχίου τοῦ Πνευματικοῦ, ἡ ἐν Χριστῷ μαρτυρία ξεκινάει ἀπὸ τὸν ἐπανεναγγελισμό τῶν παραδοσιακῶν Ὀρθόδοξων καί ταυτόχρονα ἐπεκτείνεται σέ ὅλη τὴν Οἰκουμένη. Ἡ πεποίθησή του εἶναι ὅτι οἱ χώρες «*ἤλεκαί εἰσιν πρὸς θερισμόν*» (Ἰω. 4,35) καί ἀπαιτοῦνται περισσότεροι ἐργάτες γιά τὴν ἀποστολή αὐτή. Ἔτσι ἐνθάρρυνε νέους καί νέες νά δραστηριοποιηθοῦν στὸν ἱεραποστολικό χώρο καί νά ἀναδειχθοῦν σέ ἐργάτες/ἐργάτριες τοῦ Εὐαγγελίου. Σέ αὐτὴ τὴν προσπάθεια ἦταν δίπλα τους μέσω τῆς προσευχῆς, τῆς ἐπικοινωνίας καί τῆς καθοδήγησης στά πρῶτα τους βήματα γιά τὴν ἐν Χριστῷ μαρτυρία στήν κτίση.

Τό ἱεραποστολικό σχέδιό του θεμελιώνονταν στή δράση τῶν μοναχῶν/μοναζουσῶν καί εἶχε ὡς πνευματικό κέντρο «ἐξόρμησης» τὰ μοναστήρια τῆς Πάτμου. Ὅμως ξέχωρα ἀπὸ τίς διδασχές, ὁ Γέροντας ἔδινε ὁ ἴδιος τό παράδειγμα μέσα ἀπὸ τὴν ὀλιστική διάσταση τῆς ἐν Χριστῷ μαρτυρίας, ἡ ὁποία περιλάμβανε τὴν αὐτοθυσιαστική ἀγάπη του γιά τὴν πατρίδα, τὴν ἔμπρακτη καί πρωτοποριακή του μέριμνα γιά τό φυσικό περιβάλλον καί τὴν ὑποδειγματική καί συνάμα ἐν κρυπτῷ πολὺπλευρη φιλιανθρωπική διακονία πρὸς τοὺς ἀδύναμους.

Ἡ ἱεραποστολική προσφορά καί ἡ φήμη του ὡς πνευματικοῦ ὑπερέβη τὰ στενά ὄρια τῆς Ἑλλάδας καί εἶχε φθάσει καί στό ἐξωτερικό. Ὁ ἅγιος Ἰουστίνος Πόποβιτς ἀναγνώριζε τὴν ἐν ζωῇ ἀγιότητα τοῦ Πάτμου κληρικοῦ (σ. 283), ἐνῶ ὁ Μητροπολίτης Σταυρουπόλεως Μάξιμος τὸν χαρακτήριζε ὡς «φάρο τη-

23. Πρβλ. Γεν. 2,15: «*Καὶ ἔλαβε Κύριος ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἐπλάσσε, καὶ ἔθετο αὐτὸν ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς τρυφῆς, ἐργάζεσθαι αὐτὸν καὶ φυλάσσειν*».

24. Ἰωάννου Χρυσόστομου, *Εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον*, 24,16-31, ΕΠΕ 12, σελ. 34.

πλαυγή διαχέοντα πανταχοῦ τό φῶς τῆς Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας» (σ. 279). Ἐξήλιου πολλοί ἄνθρωποι ὠφελήθηκαν μέ τήν συναναστροφή μαζί του. Πολλοί νέοι τότε καί σημερινοί σπουδαῖοι ἐκκλησιαστικοί ἄνδρες ἦρθαν σέ κοινωνία μέ τοὺς ιεραποστολικούς λόγους του, ὅπως ὁ νῦν Οἰκουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαῖος, ὅταν ἦταν λαϊκός καί διάκονος (σ. 389-395). Στά Δωδεκάνησα ἡ παρουσία τοῦ ἁγίου Γέροντα Ἀμφιλόχιου εἶναι ζωντανή καί ὁ λόγος του καθοδηγεῖ καί ἐμπνέει τίς νεότερες γενιές τῶν Ὁρθοδόξων.

Ὁ ὁσῖος Γέροντας τῆς Πάτμου Ἀμφιλόχιος ἀξιώθηκε στό τέλος τῆς ζωῆς του νά δεῖ τοὺς πρῶτους καρπούς τοῦ προδρομικοῦ ιεραποστολικοῦ του

25. Μητροπολίτου Βερατίου, Αὐλῶνος καί Κανίνης Ἰγνατίου (Τριάντη), μέ τίτλο Ὁ Γέροντας τῆς Πάτμου Ἀμφιλόχιος Μακρῆς

ἔργου ἀλλή καί τά πνευματικά του παιδιά νά διακονοῦν στό πανελλήνιο καί σέ ὅλον τόν κόσμον. Τά παρακάτω λόγια του ἀποτελοῦν τήν παρακαταθήκη του καί προσανατολίζουν διαρκῶς τή μαρτυρία τῶν Ὁρθοδόξων σέ ὅλη τήν Οἰκουμένη: «Ἡ μόνη μου σκέψις εἶναι, παιδιά μου, πῶς ν' ἀποκτήσετε μεταξύ σας ἐνότητα καί ἀγάπη. Νά ἀγαπᾶτε τόν Χριστόν· καί ὅταν τόν ἀγαπήσετε μέ ὅλη σας τή δύναμη, θά ἔλθῃ νά κατοικήσῃ μέσα σας. [...] Πόσον ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ εἶναι θαυμασία! Αὐτή θά ἐνώσῃ τά πάντα καί τόν κόσμον εἰς Παράδεισον θά μεταβάλλῃ»²⁵!

Νικόλαος Γ. Τσιρέβελις
Δρ. Θεολογίας

(1889-1970). Βίος-Ἰποθήκαι-Μαρτυρίαί, Ἔκδ. Ἰ. Μ. «Εὐαγγελισμός» Μ.Η., Πάτμος 1997, σελ. 129 καί 132 ἀντίστοιχα.

Θεμελίωση Καθεδρικοῦ Ναοῦ στή Μποτσουάνα

Μέ τήν εὐλογία τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καί πάσης Ἀφρικῆς κ. Θεοδώρου Β', τό ἀπόγευμα τῆς Πέμπτης 25 Ὀκτωβρίου 2018, ἔγινε ἡ κατάθεση τοῦ θεμελίου λίθου τοῦ Ὁρθόδοξου Καθεδρικοῦ Ναοῦ στήν Gaborone, πρωτεύουσα τοῦ κράτους τῆς Botswana. Ὁ Ναός θά βρίσκεται σέ κεντρικό σημεῖο τῆς πόλης καί πολύ κοντά στό διεθνές Ἀεροδρόμιο.

Στήν τελετή τῆς θεμελιώσεως προεξῆρχε ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Σερβίας κ. Εἰρηνάιος, ὁ ὁποῖος πραγματοποιοῦσε σύντομη ἐπίσκεψη στή χώρα, πλαισιούμενος ἀπό τόν οἰκεῖο Μητροπολίτη καί ἄλλους κληρικούς. Ἀφοῦ τέθηκε ὁ θεμέλιος λίθος, ὁ Πατριάρχης ἀπό κοινοῦ μέ τόν Σεβ. Μητροπολίτη Μποτσουάνας κ. Γεννάδιο φύτευσαν μιά ἐλιά, ὡς σύμβολο τῆς εἰρήνης καί τῆς ἁρμονικῆς συνύπαρξης διαφορετικῶν ἐθνοτήτων καί θρησκειῶν στή χώρα.

Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Μποτσουάνας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗ

Στις 4 και 5 Ιανουαρίου 2016 πραγματοποιήθηκε στο Φανάρι συνάντηση τριάντα Ὀρθοδόξων ἐπιστημόνων (ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, κυρίως θεολόγων) ἀπὸ διάφορες χώρες, μετὰ ἀπὸ πρόσκληση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Σκοπὸς τῆς συνάντησης ἦταν νὰ ἐνημερωθεῖ τὸ Πατριαρχεῖο γιὰ τὸ ἔργο τους στοὺς χώρους εὐθύνης τους, καὶ νὰ συζητηθεῖ μαζί τους γιὰ τὴν Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδο, ἡ ὁποία ἐπρόκειτο νὰ πραγματοποιηθεῖ σὲ ἕξι σχεδὸν μῆνες. Οἱ προσκεκλημένοι σχημάτισαν πέντε ὁμάδες ἐργασίας καὶ καθεμιά διατύπωσε Προτάσεις, τὶς ὁποῖες ἀνέγνωσε κατὰ τὴ δευτέρα μέρα στὴν ὁλομέλεια, ἐνώπιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, Ἱεραρχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ συνεργατῶν του.

Τὴν ὁμάδα ἐργασίας μὲ θέμα «Ἱεραποστολή, Ἐκπαίδευση καὶ Μέσα Ἐνημέρωσης» τὴν ἀπάρτισαν οἱ Anton Vrame (Διευθυντὴς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαίδευσης τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς), Paraskevas T. Hamalis (Καθηγητὴς Ἠθικῆς στὸ North Central College τῶν ΗΠΑ καὶ ἐρευνητὴς στὴ Σεούλ τῆς Κορέας σὲ συνεργασία μὲ τὸν Μητροπολίτη Κορέας κ. Ἀμβρόσιο), ὁ Nathan Horpe (Ἱεραπόστολος στὴν Ἀλβανία, σὲ συνεργασία μὲ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀναστάσιο), Θανάσης Ν. Παπαθανασίου (Δρ. Ἱεραποστολικῆς, Διευθυντὴς τοῦ περιοδικοῦ «Σύναξη»), Σταῦρος Γιαγκάζογλου (Σύμβουλος τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, Διευθυντὴς τοῦ περιοδικοῦ «Θεο-

λογία»). Δέν μπόρεσε νὰ παρευρεθεῖ, γιὰ λόγους ὑγείας ὁ Theo Nicolakis (Διευθυντὴς Τεχνολογιῶν Πληροφορίας στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς). (Σημειωτέον ὅτι οἱ ιδιότητες ὄλων σημειώνονται ὡς εἶχαν τότε). Τὶς Προτάσεις τῆς ἐν λόγῳ ὁμάδας ἐργασίας, διατυπωμένες στὰ Ἀγγλικά¹, τὶς παρουσίασε στὴν ὁλομέλεια ὁ Θανάσης Ν. Παπαθανασίου.

Παρ' ὅλο πού ἔχει μεσολαβήσει διάστημα ἰκανό, καὶ ἡ Σύνοδος ἔχει ἤδη πραγματοποιηθεῖ, δημοσιεύουμε τὶς Προτάσεις σὲ ἐλληνικὴ ἀπόδοση, ὥστε νὰ εἶναι στὴ διάθεση τῶν ἐνδιαφερομένων. Ἀντανაკλοῦν προβληματισμούς γιὰ τὴν Ἱεραποστολή καὶ τὴ Μαρτυρία, κάποιοι ἀπὸ τοὺς ὁποῖους φαίνεται νὰ ἐλήφθησαν ὑπόψη στὶς ἐργασίες τῆς Συνόδου, καὶ πολλοὶ ἄλλοι νὰ ἐκκρεμοῦν. Ἀκολουθεῖ τὸ κείμενο, χωρὶς τὴν εἰσαγωγικὴ προσφώνηση καὶ τὴν τελευταία μικρὴ παράγραφό του, ἡ ὁποία ἀφοροῦσε τὸ μάθημα τῶν Ἐρησκευτικῶν στὴν Ἑλλάδα.

Θανάσης Ν. Παπαθανασίου

Δρ. Θεολογίας (Ἱεραποστολικῆς), Διδάσκων (ΕΔΙΠ) στὴν Ἀνώτατη Ἐκκλησιαστικὴ Ἀκαδημία Ἀθῆνας.

«Εἶναι γεγονός ὅτι ἡ Ἱεραποστολή, ὡς κήρυξη τοῦ Εὐαγγελίου τόσο μὲ τὸν λόγον ὅσο καὶ μὲ τὴν ἀλληλεγγύη, ἀναγνωρίζεται ὡς οὐσιώδης παράμετρος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ γεγονότος, ὅπως εὐστοχα διακήρυξε τὸ Μήνυμα τῶν Προκαθημένων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τὸν Μάρτιο 2014. Καθένας μπορεῖ νὰ παρατηρήσει ὅτι σήμερα

1. Ἡ ἐπίσημη δημοσίευσή τους βρίσκεται: https://www.patriarchate.org/theological-and-other-studies/-/asset_publisher/GovONi6kklut/content/theologians-in-mission-education-and-media?inheritRedirect

=false. Γιὰ τὴ συνάντηση βλ. Θανάσης Ν. Παπαθανασίου, «Συνάντηση θεολόγων στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο», Σύναξη 137 (2016), σσ. 82-83.

Ίδιαίτερη σημασία έχουν οι ιεραποστολικές σπουδές και η έρευνα:

Σέ πολλήδες χώρες υπάρχουν Όρθόδοξες Θεολογικές Σχολές, Ίνστιτούτα και Τμήματα, όπου η Ίεραποστολική αποτελεί πεδίο έρευνας και διδάσκεται τό μάθημα τής Ίεραποστολικής. Σέ πολλήδες περιπτώσεις η έρευνα και τό μάθημα περιορίζονται στην κληρονομιά των αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου, ενώ άλλου η Ίεραποστολή προσεγγίζεται ως διάλογος και οικουμενική μαρτυρία, η αναζητούνται σύγχρονα μοντέλα Ίεραποστολής. Μέ δύο λόγια, υπάρχει μία αξιοπρόσεκτη ποικιλία προσεγγίσεων, τήν ίδια στιγμή όμως κατά τήν όποία υπάρχουν και Όρθόδοξα Έκπαιδευτικά Ίδρύματα όπου η Ίεραποστολική απλώς αγνοείται. Άν θέλουμε όμως νά μιλήμε γιά τήν Ίεραποστολή και τόν ιεραποστολικό προβληματισμό ως εκκλησιολογικό γεγονός, οι Όρθόδοξοι Έκκλησίες όφείλουν όχι μόνο νά επαναλαμβάνουν θεωρητικά τίς (ανάμφισβητα πολύτιμες) αρχές τής Όρθόδοξης Ίεραποστολής, αλλά και νά βρίσκουν τρόπους νά συναντούν τήν τρέχουσα πραγματικότητα του κόσμου. Υπάρχουν πολλή καιρία ζητήματα τά όποία πρέπει νά έρευνηθούν, αλλά εδώ θά αναφερθούμε μόνο σε τρία, τά όποια πιστεύουμε ότι έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα:

1. Χρειάζεται ένας “μηχανισμός” ό όποιος θά συγκεντρώνει πληροφορίες και θά στοχάζεται πάνω στην έμπειρία των λεγομένων ιεραποστολικών εκκλησιών και σε ζητήματα σάρκωσης στα δεδομένα κάθε πολιτισμού. Γιά παράδειγμα: Ποιά είναι η θέση των Όρθόδοξων θεολόγων και των τοπικών εκκλησιών απέναντι στο έρώτημα, αν τό καθιερωμένο όντολογικό λεξιλόγιο τής συστηματικής θεολογίας μπορεί νά συνδυαστεί με τά άφηγηματικά λεξιλόγια, τά όποια εκφράζουν τό πνεύμα πολλών λαών (όπως αυτών τής Άπω Άνατολής), οι όποιοι δέν σκέφτονται με έλληνορωμαϊκές κατηγορίες; Σημειώνουμε ότι σήμερα ό άφηγηματικός τρόπος θεολόγησης (ό όποιος κατά κάποιον τρόπο άνήκει στην εκκλησιαστική παράδοση, μιάς και σε μεγάλο βαθμό είναι ό Βιβλικός τρόπος) βρίσκεται στο προσκήνιο των συγχρόνων

συζητήσεων. Έτσι, αξίζει νά εξετάσουμε πώς έννοιες σαν τήν αφρικανική έννοηση του Χριστού ως του Μεγάλου Προγόνου η του Άδελφου, και σαν τήν ασιατική έννοηση του Χριστού ως έλευθερωτή πάσχοντος Θεού, μπορούν νά έρθουν σε γόνιμη όσμωση με τή λεγόμενη κλασική θεολογία.

2. Ίδιαίτερος επείγει κι έχει σημασία η μελέτη τής σύνθετης Κινεζικής ταυτότητας. Αυτό σημαίνει σπουδή των παραδοσιακών κινεζικών ριζών, καθώς και σπουδή των χυαριών του Χριστιανισμού (τά όποια, σημειωτέον αποτελούν τρέχουσα πραγματικότητα στην Κίνα, ως κοινότητες τόσο Ρωμαιοκαθολικές και Προτεσταντικές, όσο και ανεξάρτητες, αυτοπροσδιοριζόμενες), και μελέτη τής τάσης τής Κίνας γιά παγκόσμια ήγεμονία.

3. Φαίνεται ότι στον Όρθόδοξο κόσμο (τόσο στα Άκαδημαϊκά Ίδρύματα, όσο και στις Έκκλησίες) δέν υπάρχει Έρευνητικό Κέντρο γιά τή σπουδή του Χριστιανισμού έξω από τόν Δυτικό κόσμο. Τέτοια Κέντρα ποληλαπλησιάζονται σε διάφορα Πανεπιστήμια τής Εύρώπης και των Ήνωμένων Πολιτειών. Μεγάλο μέρος τής σύγχρονης Ίεραποστολικής καταπιάνεται με τή μελέτη αυτή, διότι ό παγκόσμιος χάρτης του Χριστιανισμού έχει αλλάξει δραματικά κατά τίς πέντε τελευταίες δεκαετίες, πράγμα που σημαίνει ότι πλέον ζούμε σ’ έναν κόσμο διαφορετικό από εκείνον που υπήρχε όταν πρωτοορίστηκε η θεματολογία τής μέλλουσας Μεγάλης Συνόδου. Τό δημογραφικό κέντρο βάρους του Χριστιανισμού έχει μετακινηθεί έξω από τόν Δυτικό κόσμο (και ειδικά έξω από τήν Εύρωπη), προς τόν Τρίτο Κόσμο, όπου ανθούν διάφορες μορφές Χριστιανισμού. Οι στατιστικές δείχνουν ότι αυτή τή στιγμή οι εκτός Δυτικού κόσμου Χριστιανοί ξεπερνούν τό 60% του παγκόσμιου χριστιανικού πληθυσμού, ενώ στις αρχές του 20^{ου} αιώνα δέν έφταναν τό 20%. Τό σχήμα του κόσμου μεταβάλλεται και η Έκκλησία πρέπει νά είναι ένημερη αυτού του γίνεσθαι, ώστε άδιάκοπα νά άρθώνει τή μαρτυρία της προς τους πραγματικούς ανθρώπους στον πραγματικό χρόνο».

Ἡ Ἱεραποστολή σέ Διεθνές Ὁρθόδοξο Θεολογικό Συνέδριο

Στίς ἀρχές τοῦ 2018 ἰδρύθηκε ὁ Διεθνής Σύνδεσμος Ὁρθοδόξων Θεολόγων [ΙΟΤΑ (International Orthodox Theological Association)], ἓνας μὴ κερδοσκοπικός Ὄργανισμός μέ ἔδρα τό Ἰλλινόις τῶν ΗΠΑ. Σκοπὸ ἔχει νά ὀργανώνει διεθνή συνέδρια καί νά διευκολύνει ὁμαδικά ἐρευνητικά προγράμματα, νά διασυνδέει καί νά στηρίζει Θεολογικές Σχολές στούς ἐπιμέρους σκοπούς τους, νά φωτίζει τόν σύγχρονο πολιτισμό ὑπὸ τό φῶς τῆς ὀρθόδοξης παράδοσης, νά συμβάλῃ ἐπὶ τὴν αὐξηση καί ἀνανέωση τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καί νά στηρίζει τὴν πανορθόδοξη ἐνότητα καί συνοδικότητα.

Ἡ ΙΟΤΑ ὀργανώνεται σέ ἐπιμέρους ὁμάδες, ἀνάλογα μέ ἐπιμέρους θεματικές καί κλάδους τῆς θεολογίας. Σημαντικὴ θέση ἀνάμεσα σέ ἄλλες ὁμάδες ἔχει ἡ Ὁμάδα γιά

τὴν Ἱεραποστολή. Ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ π. Μιχαήλ Ὀλέκσα ἀπὸ τὴν Ἀλάσκα καί τῆς δρ. Ἄλison Κολλοσόβα ἀπὸ τό Γιακούσκ, στό βορειοανατολικὸ ἄκρο τῆς Ρωσίας, σχηματίστηκε ἡ διευθύνουσα ἐπιτροπὴ σὲ τὴν ὁποία μετέχουν οἱ:

1) π. Ἀναστάσιος Κιχάλι, ἀπὸ τὴν ἐπισκοπὴ Νιέρι καί Ἱερὸς Κένυα.

2) Δρ. Βαλεντίν Κοζουκχάροφ, ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐπαρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας στό Λονδίνο.

3) π. Ἰωάννης Σάουκα, ἀπὸ τό Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν, Γενεύη.

4) Δρ. Εὐη Βουλγαράκη, ἀπὸ τό Ἐθνικὸ καί Καποδιστριακὸ Πανεπιστήμιο, Ἀθήνα.

Τό πρῶτο συνέδριο τῆς ΙΟΤΑ θά πραγματοποιηθεῖ στό Ἰάσιο τῆς Ρουμανίας ἀπὸ 9-12 Ἰανουαρίου 2019. ἤδη πάνω ἀπὸ 250 ὑποψήφιοι ὁμιλητὲς δήλωσαν συμμετοχὴ σέ μία πρωτόγνωρη σέ μέγεθος πανορθόδοξη διοργάνωση.

Ἡ Ἱεραποστολή θά ἀπασχολήσῃ τρία πάνελ μέ ἀρκετοὺς ὁμιλητὲς, σημαντικὲς προσωπικότητες τοῦ θεολογικοῦ καί ἐκκλησιαστικοῦ χώρου. Στό πρῶτο πάνελ ἡ συζήτηση θά ἐπικεντρωθεῖ σὲ τὸ ζήτημα τῶν σχέσεων πίστεως, παράδοσης καί πολιτισμοῦ, σέ διαφορετικὰ πολιτισμικά καί τοπικά περιβάλλοντα. Στό δευτέρο πάνελ, ὅπου μετέχουν καί τρεῖς Ἕλληνες εισηγητὲς, θά συζητηθοῦν οἱ προκλήσεις καί οἱ προοπτικὲς τῆς Ὁρθόδοξης Ἱεραποστολῆς σήμερα. Τό τρίτο πάνελ, μία ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία τῆς Ὁμάδας

γιά τὴν Ἱεραποστολή, θά ἀφορᾷ εἰδικότερα τὴν Ὁρθοδοξία ἐπὶ τὴν Ἀφρική, μία λαμπρὴ σελίδα τῆς σύγχρονης ἐκκλησιαστικῆς μας ἱστορίας καί ζωῆς, πού ἀνοίγει νέες προοπτικὲς ἐπὶ τὴν παγκόσμια Ὁρθοδοξία.

Ἐξήλλου, καί ἄλλοι ἐπιστήμονες πού ἀσχολοῦνται μέ τὴν Ἱεραποστολή θά εἶναι παρόντες σὲ τὸ συνέδριο σὲ πᾶσι τοῖς ἄλλοις ὁμάδων καί θεματικῶν ἐνοτήτων. Ὅλοι προσδοκοῦμε καί πιστεύουμε ὅτι ἡ ἐπιστημονικὴ αὐτὴ συνάντηση θά δώσει πλούσιους καρπούς πού θά φανοῦν μακροπρόθεσμα ἀλλὰ καί βραχυπρόθεσμα σέ τοπικὸ καί σέ παγκόσμιο ἐπίπεδο, καί θά γίνῃ καταλύτης εὐρύτερων ἐξελίξεων.

Ε.Β.Π.

Εύγκλιση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας

Ἀπό 26 ἕως 29 Νοεμβρίου 2108, συνεδρίασε ἡ Ἁγία καί Ἱερά Σύνοδος τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας. Κατά τή διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου, ἐλήφθησαν ἀπό τό Σῶμα σημαντικές ἀποφάσεις, πού ἀφοροῦν στίς τοπικές Ἐκκλησίες χωρῶν τῆς Ἱεραποστολῆς.

Ἀνακοινώθηκε ἡ ἴδρυση τῆς νεοσύστατης Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κανάγκας καί τῶν νεοσύστατων πέντε Ἐπισκοπῶν: Μαθάουι, Γκούηου καί Ἀνατολικῆς Οὐγκάντας, Τοηιάρας καί Νοτίου Μαδαγασκάρης, Γκόμας καί Κισανγκάνι καί ὑπεγράφησαν οἱ σχετικοί Πατριαρχικοί Τόμοι. Κατόπιν ἀκολούθησε ἡ πλήρωση τῆς κενωθείσας Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀξώμης καί τῶν νέων Ἐπισκοπῶν.

Νέος Μητροπολίτης Ἀξώμης ἐξελέγη ὁ Ἀρχιμ. κ. Δανιήλ Μπιάζης, Ἀρχιγραμματέας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐνῶ Μητροπολίτης Κανάγκας ὁ Ἀρχιμ. κ. Θεοδόσιος Τσιτσιβός. Νέοι Ἐπαρχιοῦχοι Ἐπίσκοποι ἐξελέγησαν: Ἐπίσκοπος Μαθάουι ὁ Ἀρχιμ. κ. Φώτιος Χατζηπαντωνίου, Ἐπίσκοπος Γκούηου καί Ἀνατολικῆς Οὐγκάντας ὁ Ἀρχιμ. κ. Σίλβεστρος Κισίτου, Ἐπίσκο-

πος Τοηιάρας καί Νοτίου Μαδαγασκάρης ὁ Ἀρχιμ. κ. Πρόδρομος Κατσούλης.

Κατόπιν Πατριαρχικῆς εἰσηγήσεως, ἐγκρίθηκε ὑπό τοῦ Ἱεροῦ Σώματος, ἡ ἀνύψωση τῆς Ἱερᾶς Ἐπισκοπῆς Μπουρούντι καί Ρουάντας στήν περιοπήν τῆς Μητροπόλεως καί τοῦ ἄχρι τοῦδε Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου κ. Ἰννοκεντίου σέ Μητροπολίτη.

Οἱ ἐργασίες τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κατέληξαν μέ τίς Ἀκολουθίες τῶν Μεγάλων Μηνυμάτων τῶν νεοεκλεγέντων Θεοφιλεστάτων Ἐψηφισμένων τοῦ Θρόνου.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τοῦ παλαιότου Ἀλεξανδρινοῦ Θρόνου, δοξάζουσα τό πανύμνητο Ὄνομα τοῦ ἐν Τριάδι Ἁγίου Θεοῦ, εὐχεται μετά τοῦ Μακαριωτάτου ὑπέρ εὐοδώσεως πασῶν τῶν προσπαθειῶν στόν Ἀμπελιῶνα τῆς Ἀφρικῆς καί ὑπέρ τοῦ ἐλθεῖν τήν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος σέ ὅλους τοὺς ἐργαζομένους γιά τήν ἐξάπλωση τοῦ Λόγου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ « Ὡ ἡ δόξα καί τό κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν! ».

Ἀπό τό Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας

Ἀποστολή ὑλικῆς βοήθειας

Μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ ἕνα ἀκόμη ἐμπορευματοκιβώτιο (κοντέινερ) μήκους 12 μέτρων εἶναι ἔτοιμο μέ προορισμό τήν οἰκονομική πρωτεύουσα τοῦ Κονγκό - Μπραζαβίλ, τό Pointe - Noire, ὅπου βρίσκεται καί ἡ ἔδρα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως μας.

Τό κοντέινερ περιέχει ἱερά σκευή καί γενικά ἐκκλησιαστικά εἶδη γιά τόν ἐξοπλισμό καί ἐξωραϊ-

σμό τοῦ ἀνεγειρόμενου Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἁγίου Δημητρίου Pointe - Noire, τά ὁποῖα ἀποτελοῦν δωρεά εὐσεβῶν Κύπριων ἀδελφῶν ὑπό τόν συντονισμό καί τή θυσιαστική ἀγάπη τῶν ἐκλεκτῶν Πρωτοπρεσβυτέρων π. Παναγιώτη Μπαρούτη καί π. Μιχαήλ Μιχαήλ, εἶδη ρουχισμοῦ, ὑπόδησης, σχολικό ἐκπαιδευτικό ὑλικό καί παιχνίδια γιά τά περιθαλπόμενα μικρά παιδιά στό Ὁρφανοτροφεῖο τῆς Ἐκκλησίας «Ἅγιος Εὐστάθιος», καθῶς καί δύο παλιότες φαρμάκων, προσφορά τοῦ φαρμακοβιομηχανοῦ κ. Χρήστου Κυλικά, Προξένου τῆς Δημοκρατίας τοῦ Κονγκό στήν Ἑλλάδα.

Ἡ εὐγνώμοσύνη τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Κονγκό - Μπραζαβίλ πρὸς ὄσους συνέβαλαν καί σέ αὐτήν τήν προσπάθεια εἶναι ἀπεριόριστη.

Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Μπραζαβίλ καί Γκαμπόν

Ἐκδήλωση γιά τήν Ἐξωτερική Ἱεραποστολή στήν Ἱερά Μητρόπολη Βεροίας

Τό ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς 21 Ὀκτωβρίου ἐ.ε., πραγματοποιήθηκε στό Παύλειο Πολιτιστικό Κέντρο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Βεροίας, ἐκδήλωση τοῦ Γραφείου Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς με θέμα: «Φωτεινά στιγμιότυπα ἀπό τίς Ὁρθόδοξες Κοινότητες τῆς Ἀνατολίας».

Ἡ ἐκδήλωση περιλάμβανε ὁμιλία μέ προβολή ψηφιακοῦ ὑλικοῦ γιά τήν Ἱεραποστολή στήν Ἀνατολία, ἀπό τήν συνεργάτιδα τοῦ Σεβασμιωτάτου Μη-

τροπολίτου Πισιδίας κ. Σωτηρίου, κ. Ἀναστασία Ἀρπατζή.

Χαιρετισμό ἀπύθυνε ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Βεροίας, Ναούσης καί Καμπανίας κ. Παντελεήμων, ἐνώ τήν ἐκδήλωση παρουσίασε ὁ Ὑπεύθυνος τοῦ Γραφείου Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, Πρωτοπρεσβύτερος π. Νεκτάριος Σαββίδης.

Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Βεροίας

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ Κ.Κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ ΣΤΗΝ ΚΟΡΕΑ

Τίς πρώτες πρωινές ώρες τῆς Δευτέρας 3 Δεκεμβρίου 2018, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος, ἀναχώρησε ἀεροπορικῶς μέ προορισμό τήν Σεούλ. Ὁ Παναγιώτατος μετέβη στήν Κορέα, κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Κορέας κ. Ἀμβροσίου, γιά νά προστῆ τῶν ἑορταστικῶν ἐκδηλώσεων μέ τήν εὐκαιρία τῆς συμπλήρωσης 50 χρόνων ἀπό τήν ἴδρυση τοῦ Ἱεροῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου Σεούλ.

Κατά τήν παραμονή του στήν Νοτιοκορεατική Πρωτεύουσα, ὁ Πατριάρχης προέστη τῆς θείας Λειτουργίας γιά τήν ἑορτή τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Νικολάου, Ἐπισκόπου Μύρων, τοῦ Θαυματουργοῦ, στόν ὡς ἄνω Καθεδρικό Ναό. Τήν Παρασκευή 7 Δεκεμβρίου, ὁ Προκαθήμενος τῆς Ὁρθοδοξίας κήρυξε τήν ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν τοῦ Διεθνοῦς Οἰκολογικοῦ Συμποσίου, μέ θέμα: «Ecology, Theology and Human Dignity in the Orthodox Christian Tradition (Οἰκολογία, Θεολογία καί Ἀνθρώπινη Ἀξιοπρέπεια στήν Ὁρθόδοξη Χριστιανική Παράδοση)».

Τήν Πατριαρχική Συνοδεία συνέθεσαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γέρων Πριγκηποννήσων κ. Δημήτριος, ὁ Πανοσιολ. Μ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Βησσαρίων, ὁ Ἱερολ. Ἀρχιδιάκονος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου κ. Ἰωάννης Χρυσουγῆς, Καθηγητής, καί ὁ Ἐντιμ. κ. Κωνσταντῖνος Ταλιαδοῦρος, ἀπό τοὺς Γραμματεῖς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ὁ Παναγιώτατος ἐπέστρεψε στήν Κωνσταντινούπολη τό πρωί τῆς 9ης Δεκεμβρίου.

Κάτωθι δημοσιεύουμε τήν ὁμιλία τοῦ Παναγιωτάτου πού ἐκφωνήθηκε στόν Ἅγιο Νικόλαο στή Σεούλ, καθώς καί τήν ἀντιφώνηση τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Κορέας κ. Ἀμβροσίου.

* * *

Ἱερῶτατε Μητροπολίτα Κορέας κ. Ἀμβρόσιε,
Ἐξοχώτατε κύριε Ὑπουργέ,
Ἐξοχωτάτη κυρία Πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος
ἐν Κορέα,
Ἐντιμότατοι φίλοι τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως
Κορέας,
Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ζώμεν σήμερα παγκοσμίως τήν επανεκτίμησιν τοῦ ρόλου καί τῶν λειτουργιῶν τῆς θρησκείας διά τά ἄτομα, τήν κοινωνίαν καί τόν πολιτισμόν. Ἡ θρησκεία ἐπηρεάζει τās ἐξελίξεις τοπικῶς καί παγκοσμίως, ὡς παράγων συγκλήσεως, συνεργασίας καί εἰρήνης, ἀλλήλα καί ὡς αἰτία ἀντιπαραθέσεων καί διασπάσεων. Ὁρθῶς ὑποστηρίζεται, ὅτι ἡ ἱστορία τοῦ πολιτισμοῦ εἶναι ἀδύνατον νά κατανοηθῆ ἀνεξαρτήτως ἀπό τήν ἐπίδρασιν τῶν θρησκειῶν ἐπ' αὐτῆς, καί ὅτι ὅποιαδήποτε ἀνάλησις τῆς συγχρόνου παγκοσμίου καταστάσεως ἀγνοεῖ τόν ρόλον τῆς θρησκείας εἶναι ἑλληπής.

Μέ τήν θρησκείαν συνδέονται καί σήμερα τά ἐρωτήματα, αἱ ἀναζητήσεις καί αἱ ἀπαντήσεις διά τήν νοηματοδότησιν τῆς ζωῆς, δι' ἀξιολογικόν προσανατολισμόν, διά τήν προέλευσιν καί τόν τελικόν προορισμόν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ θρησκευτική πίστις μᾶς φέρνει ἀντιμετώπους μέ τά κρίσιμα ἐρωτήματα τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, μᾶς δίδει νέας δυνατότητας κατανοήσεως τῆς ταυτότητός μας, μᾶς προσανατολίζει πρὸς τό βάθος τῶν πραγμάτων καί πρὸς τήν πνευματικότητα, ἀνοίγει τήν διάστασιν τῆς αἰωνιότητος.

Πέραν ἀπό τόν ὑπαρξιακόν προσανατολισμόν, ἡ θρησκεία συνδέεται μέ τήν ταυτότητα τῶν λαῶν καί τῶν πολιτισμῶν, ἀλλήλα καί μέ τά σπουδαιότερα πολιτισμικά ἐπιτεύγματα καί τās ὑψηλῆς ἀξίας, μέ τήν πνευματικὴν κληρονομίαν τῶν λαῶν, τῶν πολιτισμῶν καί ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ θρησκεία εἶναι μία μεγάλη ἱστορική καί πολιτισμική δύναμις.

Σήμερα, καλεῖται ἡ θρησκεία νά συμβάλῃ εἰς τήν ὑπόθεσιν τῆς εἰρήνης, μέ πρῶτον βῆμα τήν εἰρήνην μεταξύ τῶν ἰδίων τῶν θρησκειῶν. Ὡς ἔχει λεχθῆ: «Καμμία εἰρήνη μεταξύ τῶν ἐθνῶν χωρίς εἰρήνην μεταξύ τῶν θρησκειῶν. Καμμία παγκόσμια εἰρήνη χωρίς τήν εἰρήνην τῶν θρησκειῶν». Ἐδῶ, βεβαίως, ἐγείρεται ἀμέσως τό ἐρώτημα, ἐάν καί κατά πόσον ἡ εἰκὼν τοῦ συγχρόνου κόσμου, μέ τόν θρησκευτικόν φονταμενταλισμόν, τήν βίαν ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, τήν σύγκρουσιν τῶν πολιτισμῶν, τήν καταστροφὴν θρησκευτικῶν μνημείων, τὰ ὅποια δῆθεν θίγουν καί προκαλοῦν τήν γνησίαν πίστιν καί ἄλλα τοιαῦτα, νομιμοποιούμεθα νά

ὀμιλῶμεν περὶ τῆς θρησκείας ὡς εἰρηνοποιητικῆς δυνάμεως.

Τό πρῶτον, τό ὅποῖον ὀφείλομεν νά τονίσωμεν, εἶναι ὅτι ἡ θρησκεία ἔχει ἀνεκτιμήτους φωτεινάς καί θετικές πλευράς καί ὅτι δέν πρέπει νά ταυτίζεται μέ ἀρνητικές αὐτῆς ἐκφάνσεις, αἱ ὁποῖαι ὄχι μόνον δέν ἐκφράζουν τόν ἀξιολογικόν τῆς πυρήνα, ἀλλήλα τόν ἀκυρώνουν καί τόν ἀναιροῦν. Ἰσχύει, ἀπολύτως, ὅτι βία καί πόλεμος ἐν ὀνόματι τῆς θρησκείας εἶναι βία καί πόλεμος κατὰ τῆς θρησκείας.

Ἀναμφισβητήτως, εἰς ὅλας τās μεγάλας θρησκείας ὑπάρχουν αἱ προϋποθέσεις, αἱ ἀξίαι, τὰ κίνητρα καί αἱ τάσεις πρὸς προώθησιν ὄχι μόνον τῆς προσωπικῆς ἐσωτερικῆς εἰρήνης, ἀλλήλα καί διά τήν ὑπέρβασιν τοῦ μίσους, τῆς ἐπιθετικότητος καί τῆς βίας εἰς τήν κοινωνίαν. Ἡ ἀξιοπιστία τῶν θρησκειῶν κρίνεται μεγάλως ἀπό τήν συμβολήν των εἰς τόν ἀγῶνα διά τήν εἰρήνην, τήν καταληλαγὴν, τήν συνεργασίαν καί τήν ἀλληλεγγύην.

Ἡ εἰρήνη δέν εἶναι αὐτονόητον ἀποτέλεσμα τῆς παγκοσμιοποιήσεως, τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως, τῆς ἀνόδου τοῦ βιοτικῆς ἐπιπέδου, τῆς προόδου τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τεχνολογίας, τῆς ψηφιακῆς ἐπικοινωνίας καί τοῦ διαδικτύου. Δέν εἶναι δυνατόν νά ὑπάρξῃ εἰρήνη χωρίς τήν συμβολήν τῶν μεγάλων πνευματικῶν δυνάμεων, τῶν θρησκειῶν, καί ὡς ἤδη εἶπομεν, χωρίς τήν εἰρήνην καί

τόν διάλογον τῶν θρησκειῶν καί τήν συνεργασίαν των ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ ἀνθρώπου.

Πιστεύομεν εἰς τήν δύναμιν καί τήν ἀποτελεσματικότητα τοῦ διαλόγου. Ὁ εἰλικρινής διάλογος δέν ἔχει χαμένους. Δυνάμεθα, μέσω τοῦ διαλόγου, νά συμφωνήσωμεν, νά ἀναλάβωμεν κοινάς πρωτοβουλίας, νά συμπράξωμεν διά τό κοινόν ἡμῶν μέλλον. Δι' ἡμᾶς ὁ διάλογος εἶναι ὄχημα ἀλληλεγγύης. Ὁ διαθρησκευτικός διάλογος προωθεί γενικῶς τό φιλιερηνικόν κλίμα, τήν ἀμοιβαίαν ἐμπιστοσύνην καί τήν καταλληλῆν καί διευκολύνει εὐρύτερον τήν κατανόησιν καί τόν διάλογον. Ἡ γνησία θρησκευτική πίστις ἐμπνέει τās δημιουργικάς δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου, ἐνισχύει τήν ἀνθρωπίνην προσπάθειαν, ἀκόμη καί ὅταν αὐτή φαίνεται ὅτι προσκρούει εἰς ἀνυπερβλήτα ἐμπόδια. Ἡ αὐθεντική πίστις βοηθεῖ τόν ἄνθρωπον νά ἀναπτύξῃ ἀνοικτοσύνην διά τās διαφορετικές παραδόσεις, νά κατανοήσῃ τήν ἀξίαν τῆς διαπολιτισμικότητος καί νά ἀποκτήσῃ αἰσθητήριον διά τās παγκοσμίους ἀξίας, αἱ ὁποῖαι ἀνήκουν εἰς τήν κοινήν πνευματικήν κληρονομίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Βοηθεῖ ἀκόμη νά κατανοήσωμεν τήν μεγάλην σημασίαν τῆς Οἰκουμενικῆς Διακηρύξεως τῶν Δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, τήν συμπλήρωσιν 70 ἐτῶν ζωῆς τῆς ὁποίας ἐορτάζομεν ἐφέτος, καί μάλιστα, μετά τέσσαρες ἡμέρας ἀπό σήμερον, τήν 10ην Δεκεμβρίου, ὡς ἔκφρασιν τῆς συναιδέσεως τῆς παγκοσμίου κοινότητος εἰς τό πεδίον τῶν θεμελιωδῶν ἀξιῶν. Ὡς βάσιν διά τήν συμβίωσιν τῶν ἀτόμων καί τῶν λαῶν ἐν ἐλευθερίᾳ, δικαιοσύνη καί εἰρήνῃ. Εἰς τό ἀξονικόν τοῦτο κείμενον διεκνήρυχθησαν εἰς 30 ἄρθρα, μέ τήν μορφήν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου τά ὑψηλά ἰδανικά, τά ὁποῖα ἀνήκουν καί εἰς τās φιλιανθρώπους παραδόσεις τῶν μεγάλων θρησκειῶν.

Ἐξοχώτατε κύριε Ὑπουργέ,

Ἦλθομεν εἰς τήν ἱστορικήν χώραν ὑμῶν ὡς φορεῦς καί πρέσβυς αὐτοῦ τοῦ πνεύματος, τοῦ πνεύματος τῆς εἰρήνης, τῆς καταλληλῆς καί τῆς ἀλληλεγγύης. Δέν εἴμεθα πολιτικοί, οὔτε οικονομολόγοι, οὔτε κοινωνιολόγοι. Γνωρίζομεν ὅμως ὅτι σκοπός τῆς πολιτικῆς, τῆς οικονομίας καί τῆς κοινωνικῆς δράσεως εἶναι ἡ διακονία τοῦ ἀνθρώ-

που καί τοῦ κόσμου του, εἶναι ἡ ἐλευθερία, ἡ κοινωνική δικαιοσύνη καί ἡ εἰρηνική συμβίωσις. Ἐπί τῆς βάσεως αὐτῆς, ἀπευθυνόμεθα πρὸς πάντα ἄνθρωπον καλῆς θελήσεως καί καλοῦμεν εἰς κοινόν ἀγῶνα ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἀνθρωπότητος. Θρησκεῖαι, εἰρηνιστικά, κοινωνικά, ἀνθρωπιστικά, οἰκολογικά κινήματα ὀφείλουν νά συμπράξουν διά τήν οἰκοδόμησιν τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἀλληλεγγύης καί τῆς εἰρήνης.

Πρώτην φοράν εἰς τήν ἱστορίαν της, ἡ ἀνθρωπότης δύναται, διά τῶν πυρηνικῶν ὀπλῶν, νά ἀφανίσῃ τήν ζωήν ἐπί τῆς γῆς. Δυστυχῶς, ἡ ἐπιστημονική γνῶσις δέν δεισδύει εἰς τά βάθη τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, καί δέν ἐξασφαλίζει ἀφ' ἑαυτῆς τήν ὀρθήν ἐφαρμογήν της. Ὁ ἄνθρωπος γνωρίζει, ἀλλά δρᾷ καί ἐνεργεῖ ὡσάν νά μὴν ἐγνώριζεν. Ἡ ἀναμφισβήτητος ἀνοδος τοῦ βιοτικού ἐπιπέδου διά μεγάλα τμήματα τοῦ παγκοσμίου πληθυσμοῦ συμβαδίζει σήμερον μέ τήν ἀνάπτυξιν, παραγωγῆν καί τό ἐμπόριον ὄλων καί φονικωτέρων ὀπλῶν, μέ τήν καταστροφῆν τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος, τήν κλιματικήν ἀλλοίαν, τήν ἀποψίλωσιν τῶν δασῶν καί τήν ρύπανσιν τῶν ὑδάτων, ἐνῶ ὁ εὐδαιμονισμός καί ἡ κτηκτική διάθεσις μετατρέπουν τά ἄτομα καί τās μάζας εἰς ἀκορέστους καταναλωτάς.

Πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν τάσεων αὐτῶν δέν

υπάρχει ἄλλη λύσις ἀπό τήν κοινήν προσπάθειαν, τήν συνεργασίαν καί τόν διάλογον. Ὅμιλοῦμεν ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Ὁρθοδοξίας, ἡ ὁποία, ὡς Ἐκκλησία, διασώζει τήν γνησιότητα τῆς χριστιανικῆς παραδόσεως τῆς πίστεως, τῆς ἐλπίδος καί τῆς ἀγάπης ὡς πυρῆνα τῆς ζωῆς τῆς. Ὁ θεμελιωτής τῆς πίστεως ἡμῶν, ὁ Χριστός, χαιρετᾷ μέ τό «εἰρήνην ὑμῖν» (Λουκ. κδ, 36), μακαρίζει τοὺς εἰρηνοποιούς (Ματθ. ε, 9), παροτρύνει τοὺς ἀνθρώπους νά ἀγαποῦν τοὺς ἐχθρούς των (Ματθ. ε, 44). Εἰς τήν λατρευτικήν ζωήν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡ λέξις εἰρήνη κατέχει σπουδαίαν θέσιν. Δέν πρόκειται φυσικά μόνον διά τήν «ἄνωθεν εἰρήνην», «τήν ὑπερέχουσαν πάντα νοῦν» (Φιλιπ. δ, 7). Ὁ Χριστός εἶναι ἡ «εἰρήνη ἡμῶν» (Ἐφεσ. β, 14), εἰρήνη, ἡ ὁποία ἐκφράζεται «ἐπί γῆς» ὡς ἀγών διά τήν δικαιοσύνην καί τήν εἰρηνικήν συμβίωσιν. Ὑπαρξιακή εἰρήνη, εἰρήνη μέσα εἰς τήν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, καί κοινωνική εἰρήνη, εἶναι δύο ὄψεις τοῦ ἰδίου νομίσματος. Ἡ Ἐκκλησία προσεύχεται πάντοτε ὑπέρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, μιᾶς εἰρήνης, ἡ ὁποία εἶναι, τό τονίζομεν αὐτό καί πάλην, συνώνυμος τῆς δικαιοσύνης. «Ἡ εἰρήνη, τῇ δικαιοσύνῃ συγκεκραμένη, θεῖόν ἐστι χρῆμα» (Ἰσίδωρος ὁ Πηλοσυιῶτης, PG 78, 924).

Ἐκφράζουσα τήν θέσιν ταύτην, ἡ ἐν Κρήτῃ, κατὰ Ἰούλιον τοῦ ἔτους 2016, συνελθούσα Ἁγία καί

Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὑπεγράμμισε τά ἐξῆς: «Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία θεωρεῖ καθῆκον αὐτῆς νά ἐπικροτῇ πᾶν ὅ,τι ἐξυπηρετεῖ πράγματι τήν εἰρήνην (Ρωμ. ιδ, 19) καί ἀνοίγει τήν ὁδόν πρός τήν δικαιοσύνην, τήν ἀδελφoσύνην, τήν ἀληθῆ ἐλευθερίαν καί τήν ἀμοιβαίαν ἀγάπην μεταξύ ὄλων τῶν τέκνων τοῦ ἐνός οὐρανοῦ Πατρός, ὡς καί μεταξύ ὄλων τῶν λαῶν τῶν ἀποτελοῦντων τήν ἐνιαίαν ἀνθρωπίνην οἰκογενεῖαν. Συμπάσχει δέ μεθ' ὄλων τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι εἰς διάφορα μέρη τοῦ κόσμου στεροῦνται τῶν ἀγαθῶν τῆς εἰρήνης καί τῆς δικαιοσύνης» (Ἀποστολή τῆς Ἐκκλησίας, Γ΄ 5).

Πιστή εἰς τόν ἀρχηγόν τῆς, ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν προσεύχεται καί ἀγωνίζεται διά τήν προάσπισιν τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου ἐναντι τῶν κινδύνων, τοὺς ὁποῖους ἐμπερικλείουν ἡ ἐκκοσμίκευσις, ἡ ἀπόλυτος κυριαρχία τῆς τεχνολογίας εἰς ὅλας τὰς διαστάσεις τῆς ζωῆς, ὁ οικονομισμός, ἡ κερδοσκοπία καί ἡ κοινωνική ἀδικία.

Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ, Ἐξοχώτατε κύριε Ὑπουργέ, προσευχόμεθα διά τήν θεραπείαν τῆς ὑπαρχούσης διαιρέσεως τῆς Κορεατικῆς Χερσονήσου, διά τήν εὐημερίαν ὄλων τῶν κατοίκων αὐτῆς, διά νά ριζώσουν εἰς τὰς καρδίας των τά πολυπόθητα ἀγαθὰ τῆς εἰρήνης καί τῆς ἀρμονίας, καί διά τήν ἐπιτυχή ἐκβασιν ὄλων τῶν προσπαθειῶν διά ἐνότητα καί καταλλαγῆν, ἀγαθῶν τά ὁποῖα ἀτυχῶς ἐστερήθησαν ἐπί 65 ἔτη. Ὁ Θεός τῆς εἰρήνης νά εὐλογῇ τὰς προσπάθειάς καί τὰς πρωτοβουλίας τῶν ἀρχῶν καί τῶν πολιτῶν, ὥστε αἱ ἐνέργειά των νά ἀποβοῦν καρποφόροι καί ἀποδοτικά διά ὄλους τοὺς Κορεάτας. Δραττόμεθα τῆς εὐκαιρίας, διά νά ἀπευθύνομεν πρός ὑμᾶς ἐγκαρδίους εὐχαριστίας διά τήν στήριξιν καί τήν ἐλευθερίαν, τὰς ὁποίας ἀπολαμβάνει ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐν Κορέᾳ, καί εὐρύτερον, διά τήν διασφάλισιν καί προστασίαν τῆς ἐλευθερίας τῆς θρησκείας καί τῆς λατρείας, εἰς τήν φιλόξενον χώραν ὑμῶν.

* * *

Παναγιώτατε, Πάτερ καί Δέσποτα,
Μέ βαθύτατη συγκίνηση καί ψυχική ἀγαλλίαση
Σᾶς καλωσορίζουμε καί πάλι στόν Καθεδρικό Ἱερό Ναό τοῦ Ἁγίου Νικολάου Σεούλ.

Ὁ Ἱερός αὐτός ναός, τοῦ ὁποῦ φέτος γιορτάζουμε τὴν ἐπέτειο τῶν πενήντα χρόνων λειτουργίας του ἦταν καὶ εἶναι τὸ σύμβολο τῆς Ὁρθοδοξίας στὴν Κορέα. Γιατί ὁ ναός αὐτός ὑπῆρξε γιὰ πολλῆς δεκαετίες, πρὶν νὰ κτιστοῦν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου πρώην Κορέας καὶ νῦν Πισιδίας π. Σωτηρίου οἱ ἄλλοι δώδεκα ναοί, ὁ μόνος ἐν λειτουργίᾳ Ὁρθόδοξος ναός ὄχι μόνον στὴν κορεατικὴ χερσόνησο, ἀλλὰ καὶ σὲ ὀλόκληρη τὴν Νοτιοανατολικὴ ἠπειρωτικὴ Ἀσία.

Ὁ Ἱερός αὐτός ναός, πού θυμίζει στοὺς ἐπισκέπτες, Κορεάτες καὶ μὴ, λόγῳ τοῦ βυζαντινοῦ ρυθμοῦ του, τὴν περιώνυμη καὶ ξακουστὴ Ἁγία Σοφία στὴν Κωνσταντινούπολη, τὸν Καθεδρικό, δηλαδή, Ναὸ γιὰ χίλια περίπου χρόνια τοῦ καθ' Ὑμᾶς Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἔχει χαρακτηριστεῖ ἀπὸ τὸν Δῆμο τῆς Σεούλ ὡς διατηρητέο μνημεῖο Seoul Future Heritage καὶ ἔχει καταστεῖ τουριστικὸς προορισμὸς γιὰ τοὺς ντόπιους καὶ ξένους ἐπισκέπτες τῆς Σεούλ.

Πρὸς τοῦτο ὑποβάλλω τὴν παράκληση, Παναγιώτατε, ὅπως ἀπευθύνετε πρὸς τὸν ἐξοχώτατο Ὑπουργὸ Πολιτισμοῦ κ. Do Jong hwan καὶ πρὸς τὸν ἐξοχώτατο Δήμαρχο τῆς Σεούλ, οἱ ὁποῖοι μᾶς τιμοῦν σήμερα μὲ τὴν παρουσία τους, τίς θερμότητες εὐχαριστίες μας καὶ τὴν βαθύτατη εὐγνωμοσύνη μας γιὰ τὸ τιμητικὸ προνόμιο μὲ τὸ ὁποῖο περιέβαλαν τὸν Καθεδρικό Ἱερό Ναὸ μας, ὥστε νὰ καταστεῖ πολιτιστικὸ μνημεῖο τῆς κορεατικῆς κληρονομιάς.

Ἡ σκέψη μας αὐτὴ τὴν στιγμή πηγαίνει προσευχητικὰ στὸν ἀείμνηστο π. Βόρι Moon, πού ἐνήργησε μὲ τὸ τότε Ἐκκλησιαστικὸ Συμβούλιο γιὰ τὴν ἀνέγερση τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ βάσει τῶν ἀρχιτεκτονικῶν σχεδίων τοῦ Κορεάτη ἀρχιτέκτονα καθηγητῆ κ. Cho σὲ συνεργασία μὲ τὸν θεολόγο Κορεάτη Κώστα Κίμ. Ἀργότερα ὁ Σεβ. Σωτήριος τὸν ἐλάμπρυνε μὲ τὰ ξυλόγηληπτα σκεῦη πού ἔφερε ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ λίγο ἀργότερα μὲ τίς βυζαντινὲς τοιχογραφίες, πού ἐγίναν δωρεάν ἀπὸ τὸν καθηγητὴ ἁγιογράφο κ. Σώζω Γιαννούδη καὶ τοὺς συνεργάτες του. Ὁ Σεβασμιώτατος ἐπίσης πρόσθεσε τὸν Νάρθηκα τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ καὶ τὸ καμπαναριὸ μὲ χρήματα, πού εἶχαν μαζέψει οἱ στρατιῶτες

τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐκστρατευτικοῦ Σώματος κατὰ τὸν Κορεατικὸ Πόλεμο.

Παναγιώτατε, δεχθεῖτε καὶ πάλι τὴν ἔκφραση τῆς υἱκῆς μας ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὸ σεπτὸ Πρόσωπό Σας καὶ τίς ταπεινὲς εὐχαριστίες μας γιὰ τὸν κόπο στὸν ὁποῖο ὑποβλήθηκατε γιὰ τέταρτη φορὰ νὰ ἔρθετε ἀπὸ τόσο μακριὰ στὴν Κορέα. Σὰς εὐχαριστοῦμε γιὰ τὴν εὐλογία πού μᾶς φέρατε ἀπὸ τὴν Μητέρα Ἐκκλησία. Εἴμαστε εὐγνώμονες στό πάνσεπτο Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο γιὰ τὴν συμπαράσταση μὲ τὴν ὁποία μᾶς περιβάλλει ἐδῶ καὶ ἑπτὰ περίπου δεκαετίες. Ἐσὶν αἰωνία ἡ μνήμη τῶν μακαρίων καὶ ἀειμνήστων προκατόχων Σας Ἀθναγόρου καὶ Δημητρίου τῶν ἐνδόξων Πατριαρχῶν, οἱ ὁποῖοι διὰ τῶν Ἐξάρχων Αὐτῶν ἀειμνήστων Ἀμερικῆς Ἰακώβου καὶ Νέας Ζηλανδίας Διονυσίου ἐποίμαναν τὴν ἐν Κορέᾳ Ἐκκλησία.

Ὡς ἐλάχιστο «ἀντίδωρον» τῶν ὄσων ἔχομε λάβει καὶ λαμβάνουμε ἀπὸ τὴν Μητέρα Ἐκκλησία, καταθέτουμε ἐνώπιόν Σας τὴν υἱκὴ ἀφοσιώσή μας καὶ τὴν ταπεινὴ ὑπακοή μας πρὸς τὸ πάνσεπτο Οἰκουμενικὸ μας Πατριαρχεῖο, μαζί μὲ τίς πρὸς Κύριον ἐκ βαθέων προσευχές μας ὑπὲρ ὑγείας καὶ μακροημερεύσεως τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος. Εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα.

Ἀπὸ τὴν Ἱερά Μητρόπολη Κορέας

Ἁγιασμός γιά τήν ἔναρξη τῆς σχολικῆς χρονιάς

Τή Δευτέρα 1 Ὀκτωβρίου, τά παιδιά τῆς ἐνορίας τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακο-
λιτρίας τοῦ χωριοῦ Τσιάλλα καί τήν Τρίτη 2
Ὀκτωβρίου, τά παιδιά τῆς ἐνορίας τοῦ Ἀπο-
στόλου Ἀνδρέα τοῦ χωριοῦ Λουαλάμπα, μέ
αισθήματα χαρᾶς ὑποδέχτηκαν τό Σεβ. Μη-
τροπολίτη Κατάνγκας κ. Μελέτιο, ὁ ὁποῖος τέ-
λεσε καί στίς δύο ἐνορίες τόν καθιερωμένο
Ἁγιασμό γιά τήν ἔναρξη τῆς νέας σχολικῆς
χρονιάς 2018-2019.

Μετά τό πέρας τοῦ Ἁγιασμοῦ, ὁ Σεβ. κ.
Μελέτιος ἀφοῦ εὐχήθηκε στά παιδιά νά ἔχουν
μιά εὐλογημένη καί καρποφόρα σχολική χρο-
νιά, τόνισε τήν ἀξία πού ἔχει τό σχολεῖο στή
ζωή τους, τήν προσοχή πού θά πρέπει νά ἐπι-
δεικνύουν στούς δασκάλους καί στά μαθήμα-

τά τους καί πόσο σημαντικό εἶναι νά μπορεῖ ὁ
νέος ἄνθρωπος νά βάζει στόχους καί νά τοὺς
πετυχαίνει. Ὑπογράμμισε, ἐπίσης, ὅτι γιά νά
μπορεῖ νά ἐπιτευχθεῖ αὐτό, χρειάζεται νά ἐπι-
καλούμαστε τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ, γιατί μόνο μέ
τήν ἄνωθεν σοφία μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νά
προχωρήσει στή ζωή του καί νά καλλιεργήσει
τά χαρίσματά του.

Μετά τόν Ἁγιασμό, ὁ Μητροπολίτης μαζί
μέ τοὺς συνεργάτες του, μοίρασαν σέ κάθε
παιδί γραφική ὕλη. Λίγο πρὶν ἀποχωρήσει, οἱ
διευθυντές καί οἱ δάσκαλοι τῶν δύο σχολείων
τόν εὐχαρίστησαν γιά τήν τέλεση τοῦ Ἁγια-
σμοῦ καί τόν διαβεβαίωσαν ὅτι ἡ παρουσία
του ἀποτέλεσε γιά ὅλους πηγή εὐλογίας καί
χαρᾶς.

Ἀπό τήν ἱερά Μητρόπολη Κατάνγκας

ΚΟΡΕΑΤΙΚΗ ΠΑΡΟΙΜΙΑ

**Τά χέρια γυρίζουν πρὸς τά μέσα (: Αὐτό δηλώνει ὅτι κάποιος
κάνει μιά χάρη γιά τοὺς ἄνθρώπους μέ τοὺς ὁποίους αὐτός ἢ
αὐτή ἔχει ἐπαφές).**

Μετά τήν προσευχή καί τό κήρυγμα, τρίτο κατά σειράν μέσον προσφορᾶς τῆς ὀρθόδοξης μαρτυρίας στόν κόσμο, ὅπως φαίνεται ἀπό τήν διδασκαλία καί τήν πράξη τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου, εἶναι ἡ δύναμη τοῦ παραδείγματος.

Ἡ ἱεραποστολική διάσταση τοῦ παραδείγματος

Εἶναι γνωστό ὅτι ἡ δύναμη τοῦ παραδείγματος, ὑπό τήν θετική ἢ τήν ἀρνητική πλευρά, εἶναι ἀποφασιστικῆς σημασίας γιά τήν χριστιανική μαρτυρία. «... διότι τίποτε δέν ὀδηγεῖ τόσον πρός τόν δρόμο τῆς ἀλήθειας, ὅσον ἡ συνέπεια τῆς συμπεριφορᾶς· οὔτε βεβαίως οἱ ἄνθρωποι προσέχουν τόσον στά λόγια μας, ὅσον στά ἔργα μας. Καί γιά νά μάθεις, ὅτι αὐτό ἔτσι συμβαίνει [...], πρόσεξε ὅτι πρῶτα ἔθεσε τήν πράξη καί μετά τήν διδασκαλία. Διότι ὅταν προηγεῖται ἡ πράξη, καί ἂν ἀκόμη δέν ἀκολουθεῖ ἡ διδασκαλία, εἶναι ἀρκετό νά διδάξουν τά ἔργα λαμπρότερα ἀπό τήν φωνή ἐκείνου, πού μᾶς παρακολουθοῦν. Αὐτό λοιπόν ἄς ἐπιζητοῦμε παντοῦ νά διδάσκουμε πρῶτα μέ τά ἔργα καί ὕστερα μέ τά λόγια, γιά νά μήν ἀκούσουμε καί ἐμεῖς ἀπό τόν Παῦλο: *Σύ πού διδάσκεις ἄλλοι, τόν ἑαυτό σου δέν διδάσκεις;* (Ρωμ. 2:21)»¹ [...] «καί ἂν μῦριες φορές φιλοσοφοῦμε μέ τά λόγια καί συζητοῦμε γιά τήν ἀνεξικακία, ἀλλῆ ὅταν θά ἔλθῃ ἡ κατάλληλη εὐκαιρία δέν ἐπιδείξουμε αὐτήν μέ τά ἔργα, τότε δέν ὠφελοῦν τόσον τά λόγια, ὅσον βλάπτουν τά ἔργα· ἂν ὅμως καί πρῖν καί μετά ἀπό τά λόγια ἐπιδεικνύουμε αὐτά μέ τά ἔργα, θά εἴμαστε ἀξιόπιστοι, ὅταν συμβουλευοῦμε ἐκεῖνα, τά ὁποῖα πραγματοποιοῦμε καί μέ τά ἔργα, ἀφοῦ καί ὁ Χριστός μακάρισε αὐτούς

λέγοντας: *Εἶναι μακάριος ἐκεῖνος πού θά ἐκτελέσει τίς ἐντολές καί θά διδάξει* (Μτ. 5:19)»². Ἡ ἀνακολουθία λόγων καί ἔργων εἶναι μία ἀπό τίς κυριώτερες αἰτίες ἀποτυχίας τοῦ χριστιανικοῦ κηρύγματος. Αὐτός ὅμως πού «διδάσκει καί μέ τόν λόγο καί μέ τόν τρόπο τῆς ζωῆς του, εἶναι ἀνώτερος ἀπό ὅλους (πάντων ἐστι μείζων). Διότι διδασκάλους ἴζει (ὁ Κύριος), αὐτούς οἱ ὁποῖοι καί μέ τά ἔργα διδάσκουν καί μέ τόν λόγο παιδεύουν. Αὐτό ἔκανε καί τούς ἀποστόλους νά εἶναι ἀπόστολοι»³.

1. Χρυσοστόμου, *Εἰς τήν Γένεσιν*, Ὁμιλία Η', PG 53,73-74. Πρβλ. Νεῖλου, *Ἐπιστολή Γ'*, 242, PG 79, 496D: «Βίος ἄνευ λόγου μᾶλλον ὠφελεῖν πέφυκε ἢ λόγος ἄνευ βίου. Ὁ μὲν καί σιγῶν ὠφελεῖ, ὁ δέ καί βῶν ἐνοχλεῖ».

2. *Αὐτόθι*.

3. Χρυσοστόμου, *Εἰς τήν Α' πρὸς Κορινθίους*, Ὁμιλία ΛΒ', PG

61, 265. Βλ. ἐπίσης καί Χρυσοστόμου, *Εἰς τό κατά Ἰωάννην*, Ὁμιλία Π', PG 59, 433: «Ὁ ποιήσας καί διδάσας, φησίν, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· καί μάλα εἰκότως. Τό μὲν γάρ διά ῥημάτων φιλοσοφεῖν, εὐκόλον· ἡ δέ διά τῶν ἔργων ἐπίδειξις, γενναίου τινός καί μεγάλου».

Ὁ ἱερός Χρυσόστομος γιά νά μᾶς βοηθήσει νά καταλάβουμε τήν δύναμη τοῦ παραδείγματος ἀναφέρει τό πῶς ἀπλοϊκοί ἄνθρωποι κατόρθωσαν νά καταπλήξουν τόν νοῦν τῶν φιλοσόφων διά τῆς «φιλοσοφίας» τῶν ἔργων τους: «Πολλοί ἀπλοϊκοί ἄνθρωποι ἔτσι κατέπληξαν τόν νοῦν τῶν φιλοσόφων μέ τό νά δείξουν τήν φιλοσοφία τῶν ἔργων καί μέ τό νά χρησιμοποιοῦσαν μέ τήν ζωή καί τήν ἀσκησή τους φωνή λαμπρότερη σάλλιγγος· καί αὐτή εἶναι ἰσχυρότερη τῆς γλώσσας. Ὅταν λοιπόν πῶ ὅτι δέν πρέπει νά μνησικακοῦμε καί κατόπιν κάνω ἀπειρα κακά στόν εἰδωλοηλάτην, πῶς θά μπορέσω νά τόν προτρέψω μέ τοὺς λόγους, ἐνῶ τόν ἀποτρέπω μέ τά ἔργα μου; Ὅς θηρεύσουμε λοιπόν αὐτούς μέ τήν ζωή μας καί ὡς οικοδομοῦμε τήν Ἐκκλησία μέ τίς ψυχές τους καί αὐτό τόν πλοῦτο ὡς συγκεντρῶσουμε»⁴.

Ἡ δύναμη τοῦ παραδείγματος εἶναι τόση μεγάλη ὥστε καί τοὺς ἐχθρούς ἀκόμη τῆς Ἐκκλησίας ἀποστομώνει: «Γιατί ἐκεῖνος πού ἔχει ζωή λαμπρή (=ἐνάρετη), εἶναι σεβαστός καί σέ ἐκείνους· γιατί ἡ ἀλήθεια ἀποστομώνει καί τοὺς ἐχθρούς». Τό ἐνάρετο παράδειγμα, κατά τόν Χρυσόστομο, καταργεῖ ἀκόμη καί τήν ἀνάγκη ὑπάρξεως δασκάλων: «Δέν θά χρειάζονταν λόγοι, ἂν ἔλαμπε τόσο ἡ ζωή μας· δέν θά χρειάζονταν δάσκαλοι, ἂν παρουσιάζαμε ἔργα. Κανένας δέν θά ἦταν εἰδωλοηλάτης, ἂν ἐμεῖς

εἶμασταν Χριστιανοί, ὅπως πρέπει⁵, ἂν φυλάγαμε τά παραγγέλματα τοῦ Χριστοῦ ὅταν ἀδικούμασταν, ὅταν ἄλλοι ἄρπαζαν τά δικά μας· ἂν εὐλογοῦσαμε ὅταν ὑβρίζομασταν, ἂν δεινοπαθώντας εὐεργετούσαμε· κανένας δέν θά ἦταν τόσο θηρίο, ὥστε νά μὴν τρέξει στήν εὐσέβεια, ἂν ἀπό ὄλους ἐφαρμολογῶνταν αὐτά»⁶.

Ἡ δύναμη τοῦ παραδειγματικοῦ βίου τῶν ἱεραποστολικῶς ἐργαζομένων δέν ἔχει μόνον τοπικό ἀντίκτυπο, ἀλλῆ καί οἰκουμενικό. Παράδειγμα ὁ Παῦλος, ὁ ὁποῖος κατά τόν Χρυσόστομο: «τῆς οἰκουμένης ὑπομνήματα τῆς οἰκείας ἀρετῆς καταλιπών»⁷. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος εἶναι οἰκουμενικός διδάσκαλος γιατί: «Ἐξη τὰς ἀληθείας, ὡς ἐδίδασκε, καί ἐδίδασκεν αὐτάς κατά τρόπον ὅλως ἔκτακτον καί πρωτοφανή, μετά γλυκυτάτης καί συναρπαζούσης εὐγλωτίας καί δυνάμεως, ἐπιβαλλούσης αὐτάς εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀκροατῶν»⁸.

Ἡ ἀσυνέπεια στήν ζωή τῶν Χριστιανῶν ἔχει, κατά τόν ἱερό Χρυσόστομο, ὡς φυσικό ἐπακόλουθο τόν σκανδαλισμό τῶν «ἔξωθεν» καί τήν μὴ προσέλευσή τους στόν Χριστιανισμό. «Γιατί ὅταν μάχεσαι, ὅταν φιλονικεῖς, ὅταν προκαλεῖς λύπη, ὅταν διαιρεῖς τήν Ἐκκλησία καί ὅταν βρίζεις τόν ἀδελφό σου καί τόν ἀπεχθάνεσαι, βλάσφημοῦν οἱ ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας»⁹. Τίποτε δέν εἶναι τόσο δυνατό ὥστε νά συγκινήσει τοὺς ἄλλοις ὅσο ἡ ὀρθοπραξία. Καί τά θαύ-

4. *Αὐτόθι, Ὁμιλία Γ', PG 61, 29.*

5. Ἡ ἔκφραση: «Οὐδεὶς ἂν ἦν Ἕλληνας εἰ ἡμεῖς ἦμεν Χριστιανοί ὡς δεῖ», εἶναι σίγουρα ὑπερβολική, ἀρκεῖ νά λάβουμε ὑπόψη π.χ. τήν μὴ καθολικὴ ἀπῆχηση τῆς διδασκαλίας καί τῆς ζωῆς τοῦ Θεανθρώπου στοὺς Ἰουδαίους καί τοῦ Παύλου στοὺς Ἕθνικούς. Ὁ Χρυσόστομος, ὅμως, στήν προσπάθειά του νά καταλάβουν οἱ ἀκροατές του τήν μεγάλη σημασία τοῦ παραδείγματος γιά τήν διάδοση τῆς χριστιανικῆς μαρτυρίας στό περιβάλλον τους δέν διστάζει νά χρησιμοποιοῖ ἐνίοτε καί τό ἀγαπημένο του ρητορικό σχῆμα τῆς ὑπερβολῆς.

6. Χρυσόστομος, *Εἰς τὴν Α' πρὸς Τιμόθεον, Ὁμιλία Ι', PG 62, 550-51.*

7. Χρυσόστομος, *Περὶ Ὁμοουσίου, Λόγος η', PG 48, 772.* Κατά τόν ἱστορικό Σωζομένην (Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, 8,2, PG 67, 1515), ὁ Χρυσόστομος: «Πλείστους τῶν αὐτοῦ ἀκούοντων ἐπ' Ἐκκλησίας εἰς ἀρετὴν ὠφέλησε καί ὁμόφρονας αὐτῷ περὶ τό θεῖον ἐποίησε. Θεῖως γάρ πολιτευόμενος τόν ἐκ τῆς οἰκείας ἀρετῆς ἐνετίθει ζῆλον τοῖς ἀκροαταῖς. Καί ἐπιστοῦτο ραδίως ὡς

οὐ τέχνη τινί καί δυνάμει λόγου βιάζεται παραπλήσια δοξάζειν αὐτῷ».

8. Χρυσόστομος Παπαδοπούλου, *Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, PG 47* (εἰσαγωγικά στήν ἐλληνικὴ ἔκδοση ὑπὸ Ἰω. Διώτη) ρμᾶ'.

9. Χρυσόστομος, *Εἰς τὴν πρὸς Ρωμαίους, Ὁμιλία Κοτ', PG 60, 638.* Ἄλλες ἀναφορές τοῦ Χρυσόστομου γιά τήν θετικὴ ἢ ἀρνητικὴ ἀξία τοῦ παραδείγματος βλ. ἐνδεικτικῶς: *Πρὸς τοὺς ἔχοντας παρθένους συνεισάκτους, PG 47, 500, Περὶ τοῦ τὰς κανονικὰς μὴ συνοικεῖν ἀνδράσι, PG 47, 514, αὐτόθι, PG 47, 518, Εἰς τὸν Λάζαρον, Ὁμιλία Ε', PG 48, 1020, Εἰς τοὺς Ἀνδριάντας, Ὁμιλία Θ', PG 49, 110, Πρὸς τοὺς μὴ ἀπαντήσαντας εἰς τὴν σύναξιν, PG 51, 179, Εἰς τὴν Γένεσιν, Ὁμιλία Ζ', PG 53, 62-63, αὐτόθι, PG 53, 68-69, Εἰς τό ρητόν τοῦ Δαυῖδ, "Μὴ φοβοῦ ὅταν πλουτῆσῃ ἄνθρωπος", PG 55, 507, Εἰς τὸν Ματθαῖον, Ὁμιλία ΙΒ', PG 57, 208, αὐτόθι, Ὁμιλία ΜΓ', PG 57, 463, αὐτόθι, Ὁμιλία ΟΒ', PG 58, 672, αὐτόθι, Ὁμιλία ΟΖ', PG 58, 709-710, Εἰς τὴν πρὸς Ρωμαίους, Ὁμιλία ΚΣΤ', PG 60, 643 καί Εἰς τὴν Α' πρὸς Τιμόθεον, Ὁμιλία ΙΔ', PG 62, 574.*

ματα ακόμη έχουν λιγότερη πειθώ, έπισημαίνει ο ιερός Χρυσόστομος: «Διότι βέβαια δέν προσείλκυσαν εκείνους πού πίστεψαν μόνο τά θαύματα τών Ἀποστόλων, ἀλλά περισσότερο από τά θαύματα, ο τρόπος τῆς ζωῆς τους»¹⁰.

Ὁ Χρυσόστομος επίσης, προκειμένου νά πείσει τούς άκροατές του γιά τήν ιεραποστολική άξία του παραδείγματος, δέν διστάζει νά παραπέμψει στο παράδειγμα τών αίρετικών: «Θέλεις νά μάθεις πόση είναι η λαμπρότητα του ενάρτετου τρόπου ζωῆς, πόση δύναμη έχει νά πείθει; Πολλοί από τούς αίρετικούς μέ τόν τρόπο αυτό υπερίσχυσαν, αν και οι διδασκαλίες τους είναι λανθασμένες· πολλοί από σεβασμό προς τόν ενάρτετο τρόπο ζωῆς τών αίρετικών δέν έλαβαν υπόψη καθόλου τήν διδασκαλία τους, άλλοι πάλι αν και τούς κατηγοροῦν γιά τήν διδασκαλία τους, όμως τούς συμπάθησαν έξ αιτίας του τρόπου ζωῆς τους· αυτό βέβαια δέν είναι σωστό, πλὴν όμως αυτό έπαθαν. Αυτό διέφθειρε τά σεμνά τῆς πίστεώς μας, αυτό άνέτρεψε τά πάντα, τό νά μή γίνεται γιά κανένα κανένas λόγος γιά ενάρτετη ζωή, αυτό καταστρέφει τήν πίστη»¹¹.

Ἡ Εὐη Βουλγαράκη - Πισίνα αναλύει διεξοδικά τό θέμα του παραδείγματος ως καιρίου ιεραποστολικού παράγοντα στο δεύτερο κεφάλαιο τῆς διατριβῆς της μέ τόν χαρακτηριστικό τίτλο: «Παράδειγμα. Τό μείζον έπιχείρημα»¹². Ἰδιαίτέρως χαρακτηρισική είναι η εὐστοχη παρατήρησή της: «... η έμφαση στο βίο δέν πρέπει νά οδηγῆσει μονομερῶς σε μία ηθικιστική προσέγγιση, πού τελικά θά συνιστοῦσε άρνηση του Ἁγίου Πνεύματος, διότι η Ἐκκλησία στον παρόντα αἰώνα είναι πορευομένη, και άγία καθόσον αγιάζεται διά του Χριστου, ἀλλά όχι "καθαρή" μέ τήν γνωστική έννοια»¹³.

† Ὁ Κορέας Ἀμβρόσιος

10. Χρυσόστομος, *Εἰς τήν μεγάλην εβδομάδα*, PG 55, 524. Γιά τό ίδιο θέμα βλ. επίσης *Εἰς τήν Α' προς Κορινθίους*, Ὀμιλία λγ', PG 61, 283.

11. Χρυσόστομος, *Εἰς τάς Πράξεις*, Ὀμιλία μζ', PG 60, 331.

12. Εὐης Βουλγαράκη-Πισίνα, *Ἡ προσέγγιση τών εθνικῶν κατά τόν άγιο Ἰωάννη τόν Χρυσόστομο*, Θεσσαλονίκη, 2012, 115-163.

13. *Αὐτόθι*, 121.

Προσευχή γιά τούς λαούς τῆς γῆς

Κύριε, Κύριε, δώσε τή δύναμη τῆς χάρις Σου σέ ὅλους τούς λαούς, ὥστε νά Σέ γνωρίσουν διά του Ἁγίου Πνεύματος και νά Σέ δοξολογοῦν μέ χαρά, άφου ακόμα και σε μένα, τόν άκάθαρτο και άθλιο, έδωκες τή χαρά νά σε έπιθυμῶ. Ἡ ψυχή μου έλκύεται άχόρταγα προς τήν άγάπη Σου μέρα και νύκτα.

Κύριε, ὅλοι οι λαοί είναι έργο τών χειρῶν Σου. Βοήθησε τους νά στραφοῦν από τό μίσος και τήν κακία προς τήν μετάνοια, ὥστε ὅλοι νά γνωρίσουν τήν άγάπη Σου.

Κύριε, σκόρπισε τή χάρη Σου στή γῆ. Δώσε σε ὅλους τούς λαούς νά γνωρίσουν τήν άγάπη Σου, νά μάθουν ότι μάς άγαπᾶς σαν μητέρα και ακόμα περισσότερο. Ἐπειδή η μητέρα μπορεί νά ξεχάσει τό παιδί της, ἀλλά Ἐσύ δέν ξεχνᾶς ποτέ, γιατί άγαπᾶς τό πλάσμα Σου χωρίς μέτρο· και η άγάπη δέν μπορεί νά λησμονήσει.

(Ἁγιος Σιλβανός)

ΝΕΟΙ ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗ

• Μητροπολίτης Κανάγκας Θεοδόσιος

Τήν Πέμπτη 6 Δεκεμβρίου 2018, στην πανηγυρίζουσα Ίερά Μονή του Ἁγίου Νικολάου Καΐρου, πραγματοποιήθηκε ἡ χειροτονία τοῦ νέου Μητροπολίτη Κανάγκας κ. Θεοδοσίου. Τό Μυστήριο τῆς Χειροτονίας τέλεσε ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καί Πάσης Ἀφρικῆς κ. Θεόδωρος Β΄, συμπαραστατούμενος ἀπό Ἀρχιερεῖς τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας καί τοὺς Μητροπολίτες Μαντινείας καί Κυνουρίας κ. Ἀλέξανδρο, Πατρῶν κ. Χρυσόστομο, Αἰτωλίας καί Ἀκαρνανίας κ. Κοσμᾶ καί Κίτρους καί Κατερίνης κ. Γεώργιο, ἀπό τήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος. Συλλειτουργήσαν καί συμπροσευχήθηκαν πολλοί κληρικοί ἀπό διάφορα γεωγραφικά διαμερίσματα τῆς Ἑλλάδας καθὼς καί πλῆθος πιστῶν ἀπό τήν Πάτρα, τήν Αἰτωλοακαρνανία καί τόν Ἑλληνισμό τοῦ Καΐρου.

Ὁ νέος Μητροπολίτης στήν προσλαλιά του ἀναφέρθηκε στήν μεγάλη εὐεργεσία ἀπό τόν Θεό νά ἀκολουθήσει τόν δύσκολο, ἀλλά καί εὐλογημένο δρόμο τῆς Ἱερωσύνης, στά πρόσωπα τά ὁποῖα συνέτελεσαν στήν πνευματική του πρόοδο, στόν ἱερό του πόθο γιά τή διάδοσι τοῦ Εὐαγγελίου στίς ἐσχατιές τῆς Ἀφρικανικῆς Ἡπείρου. Ἰδιαίτερη ἀναφορά ἔκανε στό πρόσωπο τοῦ Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας καί Πάσης Ἀφρικῆς κ. Θεόδωρου, ὁ ὁποῖος τόν δέχθηκε ἀπό τήν πρώτη στιγμή στό Πατριαρχεῖο μέ πολλή ἀγάπη καί πατρικό ἐνδιαφέρον καί πρός τόν ὁποῖο ἐξέφρασε τήν εὐγνωμοσύνη καί τόν σεβασμό του γιά ὅλες τίς εὐεργεσίες πρός τό πρόσωπό του.

Ἰδιαίτερη ἀναφορά ἔκανε, ἐπίσης, στόν Μητροπολίτη Πατρῶν κ. Χρυσόστομο, κοντά στόν ὁποῖο διακόνησε γιά 10 καί πλέον ἔτη καί ὁ ὁποῖος τόν ἐνεθάρρυνε στήν ἀπόφασή του νά ὑπηρετήσῃ στήν Ἱεραποστολή, ὡς καί στόν πνευματικό του πατέρα Σεβ. Μητροπολίτη Αἰτωλίας καί Ἀκαρνανίας κ. Κοσμᾶ. Τέλος, μέ ἰδιαίτερα θερμά λόγια ἀναφέρθηκε στόν

Σεβ. Μητροπολίτη Κινσάσας κ. Νικηφόρο κοντά στόν ὁποῖο ἐργάστηκε ὡς Πρωτοσύγκελλος καί Καθηγητής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.

Ὁ Μακαριώτατος στήν ἀντιφώνησή του, ἀναφερόμενος στό νέο Μητροπολίτη, τόν συνεχάρη καί τόν ἐπαίνεσε γιά τήν μέχρι τώρα ἐργασία του στό Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας καί ἰδιαίτερως στήν Ἱερά Μητρόπολη Κινσάσας, μεταξύ πολλῶν ἄλλων παραινέσεων τοῦ εἶπε χαρακτηριστικά: «Παιδί μου Θεοδόσιε, νά ἔχεις ὑπομονή, ἀγάπη καί μιά ἀνοιχτή ἀγκαλιά γιά ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, εὐαγγελιζόμενος στοὺς Ἀφρικανούς ἀδελφούς μας τόν λόγο τῆς ἐλπίδος καί τῆς ἀναστάσεως καί ἐμεῖς θά εἴμαστε δίπλα σου στόν ὠραῖο αὐτό ἀγῶνα σου, μέ τήν ἀγάπη μας, τήν προσευχή μας καί τήν πνευματική στήριξή μας».

• **Ἐπίσκοπος Γκούλου καί Ἀνατολικῆς Οὐγκάντας Σίλβεστρος**

Τὴν Κυριακὴ 16 Δεκεμβρίου 2018, στὸν Ἅγιο Σάββα Ἀλεξανδρείας, ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ Πάσης Ἀφρικῆς κ. Θεόδωρος Β΄, χειροτόνησε τὸ νέο Ἐπίσκοπο Γκούλου καὶ Ἀνατολικῆς Οὐγκάντας κ. Σίλβεστρο. Στὸ Ἱερό Μυστήριο, συλλειτουργήσαν οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Καμπάλας κ. Ἴωνᾶς, Ἄκκρας κ. Νάρκισσος, Πατριαρχικός Ἐπίτροπος Ἀλεξανδρείας, Μέμφιδος κ. Νικόδημος, Πατριαρχικός Ἐπίτροπος Καΐρου, Νουβίας κ. Σάββας καθὼς καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ρόδου κ. Κύριλλος μέ τόν Θεοφ. Ἐπίσκοπο Ὀλύμπου κ. Κύριλλο ἐκ τῶν Ἱεραρχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Προσφωνώντας τὸ νέο Ἐπίσκοπο ὁ Μακαριώτατος, μεταξὺ ἄλλων τοῦ εἶπε ὅτι: «ἡ τῶν Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησία σέ ἔταξε σέ μία ἀπό τίς ἰστορικότερες καὶ λαμπρότερες ἱεραποστολικές περιοχές τῆς δικαιοδοσίας της, τὴν ὁποία γνωρίζεις πολὺ καλὰ διότι προέρχεσαι ἀπὸ αὐτήν, τὴν ἱεραποστολική περιοχή τῆς Οὐγκάντας, στὴν Ἀνατολικὴ Ἀφρική, ὅπου βλάστησε γιὰ πρώτη φορά ὁ σπόρος τῆς Ὁρθοδοξίας στὴν Ἀφρικανικὴ Ἠπειρο». Τὸν προέτρεψε, ἐπίσης, νά εἶναι πάντοτε εὐγνώμων στοὺς εὐεργέτες τῆς ζωῆς του, τὸν Γέροντα Μητροπολίτη Καμπάλας κ. Ἴωνᾶ, τὸν Μητροπολίτη Ρόδου κ. Κύριλλο καὶ τόν

Ἀρχιμανδρίτη κ. Γεννάδιο, Καθηγούμενο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Παναγίας Σκιαδενῆς Ρόδου.

Ὁ νέος Ἐπίσκοπος κ. Σίλβεστρος ὑπογράμμισε ὅτι ἀπὸ τὴν Οὐγκάντα ξεκίνησε ἡ Ὁρθόδοξη Ἱεραποστολή στὴν ὑποσαχάρια Ἀφρική, χάρις στὴν ἀναζήτηση τῆς ἀλήθειας τῶν ἀειμνήτων Οὐγκαντέζων πρωτεργατῶν τῆς Ὁρθοδοξίας π. Χριστοφόρο Σπάρτα καὶ π. Ὁβαδία Μπασαγιακιτάλο, οἱ ὁποῖοι ἦταν ντόπιοι καὶ δέν ἦλθαν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ἢ κάποια ἄλλη χώρα.

Τὸ ἔργο τῶν δύο αὐτῶν σπουδαίων ἱεραποστόλων στήριξε τὸ Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας, ἐπὶ μακαριστοῦ Πατριάρχου Μελετίου καὶ συνέχισε ὁ μακαριστὸς Μητροπολίτης Θεόδωρος Nankyama, ἀλλῆ καὶ πολλοὶ Ἀφρικανοὶ καὶ Ἑλλήνες ἱερεῖς πού συνεχίζουν μέχρι σήμερα νά προσφέρουν ἀγόγγυστα στὴ διάδοση τῆς Ὁρθόδοξης πίστεως στὴν Ἀφρική.

Στὴ χειροτονία ἔλαβαν μέρος πολλοὶ κληρικοὶ ἀπὸ διάφορες χώρες τοῦ κόσμου καὶ πλῆθος πιστοί. Τὴν Ἑλληνικὴ Κοινότητα Ἀλεξανδρείας ἐκπροσώπησε ἡ Β΄ Ἀντιπρόεδρος κ. Μαίρη Παυλίδου καὶ ὁ Κοινοτικός Ἐπίτροπος κ. Δημήτριος Κάβουρας, ἐνῶ παραβρέθηκαν ἡ Πρόεδρος τοῦ Λυκείου Ἑλληνίδων Ἀλεξανδρείας κ. Ἀλίκη Ἀντωνίου καὶ ἡ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου Ἑλλήνων Ἐπιστημόνων Ἀλεξανδρείας «Πτολεμαῖος Α΄» κ. Λιλίκια Θλιβίτου.

• **Ἐπίσκοπος Μαλλάου Φώτιος**

Τὴν Κυριακὴ 23 Δεκεμβρίου 2018, στὸν Καθεδρικό Ναό τοῦ Ἁγίου Σάββα τοῦ Ἁγιασμένου, στήν ὁμώνυμη Πατριαρχική Μονή στήν Ἀλεξάνδρεια, ἔγινε ἀπό τόν Μακαριώτατο Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας καί πάσης Ἀφρικῆς κ. Θεόδωρο Β΄, ἡ χειροτονία τοῦ πρώτου Ἐπισκόπου Μαλλάου κ. Φωτίου. Ἐλαβαν μέρος, ἐπίσης, οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Μέμφιδος κ. Νικόδημος, Πηλοσίου κ. Νήφων, Ἀξώμης κ. Δανιήλ, Μπουρούντι καί Ρουάντας κ. Ἰννοκέντιος, καί οἱ Θεοφ. Ἐπίσκοποι Γκούηλου καί Ἀνατολικῆς Οὐγκάντας κ. Σίλβεστρος καί Βαβυλῶνος κ. Θεόδωρος.

Λίγο πρὶν εἰσελθεῖ εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, ὁ νέος Ἐπίσκοπος ἄγγιξε τίς καρδιές τῶν πιστῶν, μιλώντας γιά τίς πολλῆς ἀνάγκες τῶν παιδιῶν τῆς Ἀφρικῆς, πού πεθαίνουν καθημερινά ἀπό τήν ἀνέχεια καί τίς κακουχίες, μέ τήν εὐθύνη τῆς Ἐκκλησίας γιά βοήθεια καί συμπαράσταση νά γίνεται ὀλοένα καί μεγαλιύτερη.

Γιά τὰ παιδιά αὐτά, τὰ παιδιά τῆς Ἀφρικῆς, πού δέν εἶναι «παιδιά ἐνός κατώτερου Θεοῦ», μίλησε καί ὁ Ἀλεξανδρινός Προκαθήμενος, τονίζοντας ὅτι ἔχει θέσει ὡς πρωταρχικό στόχο τῆς Ὁρθόδοξης Ἱεραποστολῆς στήν Ἀφρική, νά προσφέρει στίς τοπικές κοινωνίες σχολικές μονάδες, κέντρα ὑγείας καί κλινικές, γιά νά παρέχεται ἀνακούφιση στούς ἐμπερίστατους ἀδελφούς.

Ἰδιαίτερη συγκίνηση προκάλεσε ἡ ἀναφορά τοῦ Θεοφιλεστάτου κ. Φωτίου στή μητέρα του, ἡ ὁποία ἰδίως ἀσθένειας δέ μπόρεσε νά εἶναι παρούσα στήν Αἴγυπτο. Μέ τή σειρά του ὁ Πατριάρχης μίλησε γιά τή σχέση τοῦ Χριστοῦ μέ τό ἱερό πρόσωπο τῆς Παναγίας μητέρας Του καί γιά τήν ἀγάπη καί τή στοργή τῆς μάνας καί τή σημασία τῆς ὑπαρξῆς της στή ζωὴ τοῦ κάθε ἀνθρώπου.

Παράλληλα μέ τό ἱεραποστολικό ἔργο πού καλεῖται νά ἀναλάβει στό Μαλλάου, ὁ νέος Ἐπίσκοπος ἀναλαμβάνει καί τήν ποιμαντική μέριμνα μιᾶς σημαντικῆς καί δυναμικῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητας, καθὼς στήν ἀφρικανική αὐτή χώρα ζοῦν 200 Ἑλληνας, πού κατάγονται κυρίως ἀπό τή Λήμνο.

Στό Μυστήριο παραβρέθηκε ὁ Γενικός Πρόξενος τῆς Ἑλλάδας στήν Ἀλεξάνδρεια κ. Ἀθανάσιος Κοτσιώνης, ἡ Β΄ Ἀντιπρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητας Ἀλεξανδρείας κ. Μαίρη Παυλίδου, ἡ Πρόεδρος τοῦ Λυκείου Ἑλληνίδων Ἀλεξανδρείας κ. Ἀλίκη Ἀντωνίου, ἡ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου Ἑλλήνων Ἐπιστημόνων Ἀλεξανδρείας «Πτολεμαῖος Α΄» κ. Λιλίκα Θλιβίτου καί πλῆθος πιστῶν.

Νά σημειωθεῖ ὅτι ἔργο τοῦ νέου Ἐπισκόπου, πού ὀλοκλήρωσε πρὶν ἀναχωρήσει ἀπό τήν Ἀλεξάνδρεια, ἦταν ἡ ἀνακαίνιση τῆς Πατριαρχικῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Σάββα, μέ τή στήριξη δωρητῶν ἀπό τήν Ἑλλάδα.

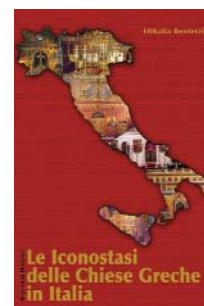
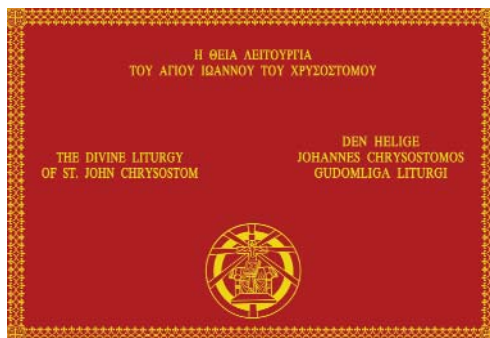
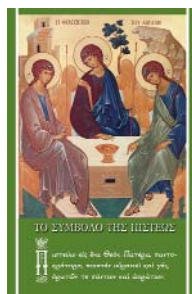
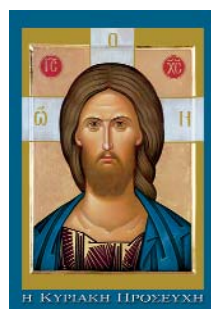
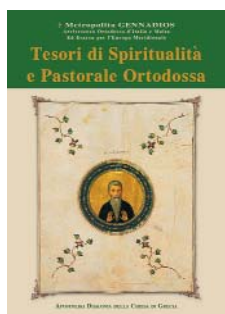
Ἐπιμέλεια: Γρ. Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς

Μαρτυρία Ὁρθόδοξης Πίστεως

Μέριμνα τοῦ Ὁργανισμοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀποτελεῖ ὁ προγραμματισμός καί ἡ ἐκτέλεση τοῦ ιεραποστολικοῦ, κατηχητικοῦ, ἐκδοτικοῦ καί πολιτιστικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας μας.

Τό ἔργο αὐτό, πού ἐπί 80 χρόνια μέ διάκριση καί ἡσυχία ἐπιτελεῖται, ἔχει καρποφορήσει σέ πολλῆς

Γιά μᾶς ἡ παράκληση αὐτή ἦταν πρόσκληση, μαθητεία καί διδαχή. Πρόσκληση νά συμμετάσχουμε στή ζωὴ ἕκαστης τοπικῆς Ἐκκλησίας, μαθητεία καί διδαχή γιά νά γευθοῦμε τό εὐχαριστιακό βίωμα ἄλλων ἀδελφῶν μας Χριστιανῶν, νά ζήσουμε τὴν οἰκουμενικότητα τῆς Ἐκκλησίας, νά μοιρασθοῦμε τὴν ἀγωνίες τῶν Ὁρθοδόξων ἀδελφῶν μας, νά ἐπιτελέ-

πλευρές τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας καί τοῦ κόσμου καί ἔχει ἀπλωθεῖ σέ 60 καί πλέον τοπικές Ἐκκλησίες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (καί ἰδιαίτερα τὴν Ἀσία, τὴν Εὐρώπη καί τὸν Ἑλληνισμό τῆς Διασποράς), τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας καί πάσης Ἀφρικῆς, στίς ἐσχατιές τῆς γῆς καί τίς Ἐκκλησίες τῶν Βαλκανίων καί τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης.

Ἔτσι, μέ χαρά καί προθυμία πολλή, ἀνταποκριθήκαμε ἄμεσα στίς παρακλήσεις τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τῆς Ποιωνίας, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἰταλίας καί τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σουηδίας, γιά τὴν ἔκδοση λειτουργικῶν, θεολογικῶν καί παιδικῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα ὁ Ὁργανισμός ἐξέδωσε καί ἀπέστειλε δωρεάν.

σομε μέ φιλοτιμία καί ιεραποστολικό ζῆλο τό ἔργο πού μᾶς ἀνέθεσε ἡ Ἐκκλησία.

Παράλληλα ἡ Ἀποστολική Διακονία ἐκτυπώνει καί διανέμει δωρεάν βιβλία, τὰ ἔντυπα γιά τὴν «Κυριακὴ Προσευχὴ» καί τό «Σύμβολο τῆς Πίστεως» σέ ἑκατοντάδες χιλιάδες ἀντίτυπα, σέ σχολεῖα, βιβλιοθῆκες, Νοσοκομεῖα, τὸν Ἑλληνικὸ Στρατό, Συλλόγους, Ἐνορίες καί ὅλα αὐτὰ χάρη στήν πολῦτιμη συναντίληψη καί βοήθεια τῶν Χριστιανῶν μας πού στηρίζουν καί συνδράμουν τό ιεραποστολικό ἔργο καί τοὺς ὁποῖους εὐχαριστοῦμε ἀπὸ τὴν καρδιά μας. Ἡ Χάρη τοῦ Θεοῦ νά εἶναι μαζί τους καί νά τοὺς χαρίζει κάθε εὐλογία.

Ἐπιμέλεια: Γρ. Ὁπτικοακουστικῶν Ἀποστολικῆς Διακονίας

NOMOKANONIKA

Ἑρώτηση:

Μπορεί σέ μία πόλη ἢ χωριό, δῆμο ἢ κοινότητα, ἑνός κράτους ἢ ἐπαρχίας τῶν ἱεραποστολικῶν χωρῶν τῆς Ἀφρικῆς νά εἶναι δύο ἢ τρεῖς ὀρθόδοξοι ἱερεῖς διαφορετικοῦ ἔθνους καί γλώσσας;

Ἀπάντηση:

Ἡ ἐρώτηση αὐτή δημιουργήθηκε, ἐπειδή εἶπα-
με στό προηγούμενο νομοκανονικό σημείωμα ὅτι
γενική ἀρχή τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου εἶναι ὅτι δέν
μπορεῖ σέ μία ἐπαρχία-πόλη νά εἶναι συγχρόνως
δύο-τρία ἰσοβάθμια κυρίαρχα ἐκκλησιαστικά
ὄργανα.

Πράγματι βάσει τῶν ν' καν. τῆς Α' καί ἱβ' καν.
τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνό-
δου δέν μποροῦν νά
εἶναι κατά ἀκρίβεια
δύο-τρεῖς ἐπίσκοποι
σέ μία καί τήν αὐτή
πόλη, γιά νά μὴν
διασπῶνται καί διαι-
ροῦνται καί οἱ Ὀρ-
θόδοξοι χριστιανοί.
Ἀλλὰ πρέπει νά
προσέξουμε ὅτι καί
οἱ δύο κανόνες πού
ὑποδεικνύουν τήν κανο-
νική τάξη καί ἀκρίβεια ἀναφέρονται στόν
βαθμό τοῦ Ἐπισκόπου. Αὐτός μπορεῖ νά
ἀνήκει σέ ὅποιοδήποτε ἔθνος. Ἀσφαλῶς
καί ἀπαραιτήτως ὁ Ἐπίσκοπος πρέπει νά
εἶναι ἕνας γιά νά διαφυλάσσει καί νά διαφυ-
λάσσεται ἡ ἐνότητα ὄλων τῶν Ὀρθοδόξων
χριστιανῶν τῆς ἐπισκοπικῆς ἢ μητροπολι-
τικῆς αὐτῆς περιφέρειας, ἀνεξαρτήτως τῆς ἐθνικό-
τητάς τους.

Ὡστόσο ὁ Μητροπολίτης ἢ Ἐπίσκοπος αὐτός
μπορεῖ νά οικονομῆσει τά πράγματα μέ σύνεση,
διακριτικότητα καί ἀγάπη πρὸς τό συμφέρον τῶν
Ὀρθοδόξων χριστιανῶν ὄλων (τῶν διαφορε-
τικῶν) ἐθνοτήτων. Μπορεῖ δηλ. νά δώσει τήν

ἄδεια καί τήν εὐλογία του νά λειτουργοῦν στήν
ἐπισκοπή του κοινότητες διαφορετικῆς ἐθνότητος
μέ τοὺς δικούς τους ὁμοεθνεῖς ἢ ὁμόγλωσσους
κληρικούς. Ἔτσι θά μποροῦν οἱ πιστοὶ τοῦ κάθε
ἔθνους νά παρακολουθοῦν τίς ἱερές ἀκολουθίες
καθὼς καί τίς σχετικές ὁμιλίες τῶν κληρικῶν τους
καί στή γλώσσα τους ἢ στή δική τους διάλεκτο.

Αὐτό μᾶς ὑπενθυμίζει καί τό γεγονός κα-
τά τήν Πεντηκοστή, ὅταν τό πλῆθος
πού βρισκόταν στά Ἱεροσόλυμα
ἄκουγε τοὺς λόγους τῶν Ἀποστό-
λων στή δική του ἰδιαίτερη
διάλεκτο (Πρβλ. Πράξ.
2,1-12).

Βεβαίως θά μπορούσε
ἡ οἰκεία ἐπισκοπή νά
ὀργανώνει κατά καιροῦς
καί κοινές ἐκδηλώσεις
ὄλων τῶν Ὀρθοδόξων
χριστιανικῶν κοινοτήτων,
ὥστε νά ἀναπτύσσεται ἡ
κοινωνία, ἡ γνωριμία καί
ἡ ἀλληλεγγύη μεταξύ τῶν
πιστῶν τους.

Κάτι ἀνάλογο πρέπει νά
ἐπιδιωχθεῖ νά ἐπιτευχθεῖ καί
στὶς ἄλλες Ἠπείρους τῆς Ὑψηλί-
ου, ὅπου ὑπάρχουν οἱ Ἐκκλησίες διαφόρων
ἔθνων, οἱ Ἐκκλησίες τῆς λεγόμενης «διασποράς».

Τελικὰ πρέπει νά προσθέσουμε ὅτι ὅλες οἱ
ἀνωτέρω διευθετήσεις ὀφείλουν νά ἔχουν καί τήν
ἀνάλογο συνοδική κάλυψη.

Παν. Ἰ. Μπούμης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐλπίδα γιά τό μέλλον τῶν παιδιῶν στή Σιέρα Λεόνε Ἀπό τό Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας	2
Ὁ Ἅγιος Γέροντας Ἀμφιλόχιος Μακρῆς Πρόδρομος τῆς Ὁρθόδοξης ἱεραποστολικῆς ἀφύπνισης Νικόλαος Γ. Τσιρέβελος	3
Θεμελίωση Καθεδρικοῦ Ναοῦ στή Μποτσουάνα Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Μποτσουάνας	9
Προτάσεις γιά τή μαρτυρία καί τήν Ἱεραποστολή Θανάσης Ν. Παπαθανασίου	10
Ἡ Ἱεραποστολή σέ Διεθνές Ὁρθόδοξο Θεολογικό Συνέδριο Ε.Β.Π.	13
Σύγκλιση τῆς Ἱεραῖς Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας Ἀπό τό Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας	14
Ἀποστολή ὑλικῆς βοήθειας Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Μπραζαβίλ καί Γκαμπόν	15
Ἐκδήλωση γιά τήν Ἐξωτερική Ἱεραποστολή στήν Ἱερά Μητρόπολη Βεροίας Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Βεροίας	15
Ἐπίσκεψη τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου στήν Κορέα Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Κορέας	16
Ἀγιασμός γιά τήν ἔναρξη τῆς σχολικῆς χρονιάς Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Κατάνγκας	21
Κορεατική Παροιμία Ἡ ἱεραποστολική διάσταση τοῦ παραδείγματος τ ὁ Κορέας Ἀμβρόσιος	22
Προσευχή γιά τοὺς Ἰαοὺς τῆς γῆς Ἅγιος Σιλουανός	24
Νέοι Ἀρχιερεῖς τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας στήν Ἱεραποστολή Ἐπιμέλεια: Γ. Ἐξ. Ἱεραποστολῆς	25
Μαρτυρία Ὁρθόδοξης Πίστης Ἐπιμέλεια: Γρ. Ὀπτικοακουστικῶν Ἀπ. Διακονίας	28
Νομοκανονικά Παναγιώτης Ἰ. Μπούμης	29
Δωρητές Εὐάγγελος Δ. Ζουρδούμης	30
Ἐξώφυλλο: Ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος καί ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κορέας κ. Ἀμβρόσιος μέ πιστοὺς Κορεάτες, μετὰ τήν πανηγυρική θεία Λειτουργία στό Ναό τοῦ Ἁγίου Νικολάου Σεούλ. Ὁπισθόφυλλο: Ὁ Ἱερός Καθεδρικός Ναός τοῦ Ἁγίου Νικολάου Σεούλ, τοῦ ὁποῦ εορτάστηκαν 50 χρόνια ἀπό τῆς ἰδρύσεώς του.	

Πάντα τὰ ἔθνη

ΒΡΑΒΕΙΟ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ἔτος ΑΖ΄, τεύχος 148, Ὀκτ. - Νοεμ. - Δεκ. 2018
Τριμηνιαῖο ἱεραποστολικό περιοδικό
ΚΩΔΙΚΟΣ 3536

* Πληροφορεῖ μέ τρόπο υπεύθυνο γιά τίς ὀρθόδοξες ἱεραποστολικές προσπάθειες ἀνά τόν κόσμο.

* Ἐνημερώνει πάνω στήν πολύμορφη πραγματικότητα τοῦ κόσμου, πού περιλαμβάνει τόσα ἔθνη μέ ποικίλα προβλήματα καί χαρίσματα.

Ἰδιοκτησία: Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος - Ἰωάννου Γενναδίου 14 - Ἀθήνα 115 21.

Ἐκδότης-Διευθυντής: Ὁ Ἐπίσκοπος Φαναρίου κ. Ἀγαθάγγελος, Γενικός Διευθυντής τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἰαοῦ 1, 115 21 Ἀθήνα.

Ἰδρυτής: Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Τιράνων καί πάσης Ἀλβανίας κ. Ἀναστάσιος. Διετέλεσε Διευθυντής κατά τά ἔτη 1981-1992.

Υπεύθυνος ὕλης: Εὐάγγελος Ν. Μαρινόπουλος.

Σύνταξη - Ἐπιμέλεια ἐκδόσεως: Γραφεῖο Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Ἐπιστολές - Ἐμβάσματα: «PANTA TA ETHNI» Ἀποστολική Διακονία, Ἰο. Γενναδίου 14 — Ἀθήνα 115 21 — Τηλ. 210-7272.315 - 316. Fax 210-7272.310.

Συνδρομή γιά 1 χρόνο:

Ἑσωτερικοῦ	€ 5
Κύπρου	€ 12
Εὐρώπης	€ 12
Λοιπές χώρες	€ 14
Γιά τοὺς φοιτητές καί μαθητές:	€ 2,50
Τιμή τεύχους	€ 1,25

* Τό ποσόν τῆς συνδρομῆς ἔχει συμβολικό χαρακτήρα. Δέν ἀποσκοπεῖ μόνο στήν κάλυψη τῶν ἐξόδων ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ, ἀλλά καί στή διαμόρφωση υπεύθυνης ἱεραποστολικῆς συνειδήσεως. Γίνονται δεκτές προαιρετικῆς προσφορές γιά τήν ἐκδοση τοῦ περιοδικοῦ.

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Χρῆστος Κοβαΐος.

Διεύθυνση: Πρωτομαγιάς 3 - 14568 Κρουονέρι Ἀττικῆς

PANTA TA ETHNI (All Nations)

Year 37, No 148, Oct.-Nov.-Dec. 2018

The aims of the quarterly magazine "Panta ta Ethni" are:

* To provide information in a responsible way on Orthodox missionary efforts throughout the world.

* To arouse awareness of the multiform reality of the modern world.

Publisher: Bishop of Phanarion Agathangelos, General Director of Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Founder: Archbishop of Tirana and all Albania Anastasios Yannoulatos. He was editor during 1981-1992.

Editorial Board: Foreign Mission Office of Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Letters-Remittances: "PANTA TA ETHNI" (All Nations)

Apostoliki Diakonia, 14, Io. Gennadiou St. — 115 21 Athens — GREECE. Tel. ++3210.7272.315-316.

Subscription for 1 year:

Greece	€ 5
Cyprus	€ 12
Europe	€ 12
Other countries	€ 14

Printed: By Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Καλλιτεχνική ἐπιμέλεια: Τμήμα Φωτοστοιχειοθεσίας τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

정교회 한국 선교

ΠΑΡΟΡΙΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Της Γραμμής
Κ.Ε.Μ.Π. ΚΡ
Αριθμός Έξοδος
9

ΕΝΤΥΠΟ ΚΑΙΣΙΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1/2007 Κ.Ε.Μ.Π. ΚΡ
ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΤΑ 01 3636